

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Hana BAHOUNKOVÁ

KOMPLEXNÍ SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA
SPRÁVNÍHO OBVODU POVĚŘENÉHO OBECNÍHO ÚŘADU
ZÁBŘEH

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Olomouc 2009

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením pana RNDr. Miloše Fňukala, Ph.D. a uvedla jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

V Olomouci 1. 5. 2009

.....
podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu RNDr. Miloši Fňukalovi, Ph.D. za odborné vedení, poskytování rad a užitečných připomínek během zpracování práce.

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2007/2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

pro

HANU BAHOUNKOVOU

obor

Biologie – geografie

Název bakalářské práce:

**Komplexní socioekonomická charakteristika správního obvodu
obce s rozšířenou působností Zábřeh**

**Complex socio-economic characterization of the administrative territory of the municipality
with extended powers Zábřeh**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je představit komplexní socioekonomickou charakteristiku správního obvodu obce s rozšířenou působností Zábřeh. Při tvorbě bakalářské práce budou využity bazální geografické charakteristiky, a to s využitím relevantních statistických pramenů (zejména ČSÚ) a širokého spektra regionálně-geografické a regionálně-historické literatury.

Navržená struktura práce:

1. Úvod, cíle a metodika práce.
2. Postavení mikroregionu v širším regionálním kontextu.
  1. Geografické vymezení mikroregionu.
  2. Územní vývoj, administrativní členění.
  3. Vazby na ostatní regiony.
3. Přírodní potenciál a jeho vztah k socioekonomickému rozvoji.
4. Sociálně-demografický potenciál mikroregionu.
  - 4.1. Historicko-geografický vývoj území mikroregionu.
  - 4.2. Vývoj počtu obyvatel
  - 4.3. Pohyb obyvatel za prací a migrace.
  - 4.4. Celková charakteristika obyvatelstva podle SLDB.
5. Hospodářství, ekonomický potenciál mikroregionu, zemědělství, průmysl, služby, významné instituce, trh práce
6. SWOT analýza oblasti

Bakalářská práce (BP) bude zpracována v těchto kontrolovaných etapách:

bod 2, 3 zadání:	červenec-říjen 2008
bod 4 zadání:	do 31. 12. 2008
bod 5,6 zadání:	do 31. 3. 2009
zpracování textu BP:	leden-duben 2009

Rozsah grafických prací: dle potřeb zadání (mapy, grafy, tabulky, příp. fotodokumentace)

Rozsah průvodní zprávy: 30-40 stran vlastního textu + BP v elektronické podobě

Seznam studijní literatury (výběr):

1. Geografická a vlastivědná literatura vztahující se k městu Zábřeh a jeho zázemí
2. Statistické publikace k území vymezeném zadáním BP
3. Literatura hodnotící obecně proces transformace českého hospodářství po roce 1989

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Miloš Fňukal, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 15. 5. 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. 5. 2009

vedoucí katedry

vedoucí bakalářské práce

Obsah

1. Úvod	7
2. Cíle práce	8
3. Metody zpracování	9
4. Vymezení oblasti	11
4.1. Správní obvod ORP Zábřeh	11
4.2. Sdružení obcí Mikroregionu Zábřežsko	12
5. Historie a správní vývoj Zábřežska	14
6. Přírodní potenciál oblasti	20
7. Obyvatelstvo	25
7.1. Vývoj počtu obyvatel	25
7.2. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví	27
7.3. Struktura obyvatelstva podle národnosti	29
7.4. Struktura obyvatelstva podle náboženského vyznání	31
7.5. Struktura obyvatelstva podle vzdělanostní úrovně	33
7.6. Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity	36
8. Pohyb obyvatelstva	39
9. Dojíždka do zaměstnání a škol	43
9.1. Dojíždka do zaměstnání v pracovním mikroregionu Zábřeh	43
9.2. Dojíždka do zaměstnání a škol v SO ORP Zábřeh	43
10. Hospodářství	46
10.1. Doprava	46
10.2. Zemědělství	47
10.3. Průmysl	50
10.4. Služby	52
10.5. Trh práce	54
11. SWOT analýza	58
12. Závěr	59
Summary	60
Seznam použité literatury a zdrojů	61
Seznam příloh	63

1. Úvod

K vypracování bakalářské práce jsem si zvolila komplexní socioekonomickou charakteristiku správního obvodu obce s rozšířenou působností, konkrétně obce Zábřeh.

Toto téma jsem si vybrala především kvůli svému zájmu o strukturu obyvatelstva. Ve vypracování takovéto bakalářské práce vidím pozitivum v rozšíření znalostí nejen v zájmové oblasti, ale i charakteristikách hospodářské struktury a přírodního potenciálu, který se k socioekonomickému rozvoji váže.

Možnost zpracovat charakteristiku právě správního obvodu obce s rozšířenou působností Zábřeh byl dalším důvodem volby tématu. Území se nachází v blízkosti mého bydliště, takže tamější prostředí je mi známé. Jako studentka geografie pokládám za nutnost znát nejen fakta a data o samotné České republice, ale především o svém okolí.

2. Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je vypracování studie věnované analýze rozvoje města Zábřeh a jeho zázemí v oblasti vymezené správním obvodem obce s rozšířenou působností. Práce bude zaměřena především na změny, ke kterým došlo po roce 1989.

Práce bude zpracována podle předem navržené struktury. Pro přehlednost bude sestávat z jednotlivých dílčích cílů, ve kterých dojde k postupnému objasnění komplexní socioekonomické charakteristiky vybrané oblasti.

Jako první by v práci měla být oblast správního obvodu obce s rozšířenou působností Zábřeh představena z geografického hlediska, jeho administrativního vymezení a historicko-správního vývoje. Dále by měla práce obsahovat fyzicko-geografickou charakteristiku oblasti, která souvisí především s rozvojem hospodářství. Sociálně-demografický potenciál by měl být zkoumán z hlediska vývoje počtu obyvatel a jejich struktury při sčítání lidu, domů a bytů. Ekonomický potenciál oblasti by měl kromě charakteristik hospodářských sektorů obsahovat i situaci na trhu práce.

Poznatky získané během zpracování této studie by měla shrnout SWOT analýza.

3. Metody zpracování

Hlavní metodou zpracování je komparace zkoumaného území s vyššími územními jednotkami, a to s okresem Šumperk, Olomouckým krajem a Českou republikou. Hodnoceny budou především změny mezi lety 1991 a 2001, kdy proběhla sčítání lidu, domů a bytů.

Zpracování bakalářské práce se opírá o studium literatury, zpracování statistických dat a využití mapových děl zkoumaného území.

Historický a správní vývoj se opírá především o historické monografie o městu Zábřeh a jeho zázemí¹. Charakteristika přírodního potenciálu oblasti vychází z děl Demka², Vlčka³, Tomáška⁴, Culka⁵ a Quitta⁶, mapových děl s příslušnou tematikou a internetově dostupného Portálu veřejné správy. Pro vývoj počtu obyvatel se opírá o Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. Struktura a pohyb obyvatelstva je hodnocen na základě výsledků sčítání lidu, domů a bytů z let 1991 a 2001, které jsou uveřejněny na internetových stránkách Českého statistického úřadu a v knižních publikacích. Hodnocení hospodářské situace vychází z údajů Administrativního registru ekonomických subjektů, Ministerstva zemědělství, Ministerstva dopravy a internetových stránek jednotlivých ekonomických subjektů. Situace na trhu práce se opírá o data poskytnutá Ministerstvem práce a sociálních věcí. Veškerá použitá literatura, zdroje a mapová díla jsou uvedena v seznamu použité literatury.

Grafickou část práce tvoří kartogramy a tabulky vytvořené na základě dat ze sčítání lidu, domů a bytů. Vývoj počtu obyvatel v obcích správního obvodu se zhodnotí na základě výpočtů bazického a řetězového indexu. Při charakteristikách struktury obyvatel podle věku se užívá index stáří a index ekonomické závislosti. Obyvatelstvo se podle nové metodiky dělí do třech věkových kategorií – předproduktivní, produktivní a poproduktivní věk. Předproduktivní věková kategorie zahrnuje obyvatelstvo 0–14 let, produktivní 15–64 let a poproduktivní nad 65 let, neboli 65+. Vzdělanostní struktura se popisuje pomocí ukazatele vzdělanosti. Ekonomicky aktivní obyvatelstvo bude rozděleno do kategorií podle odvětví hospodářství, ve kterém je zaměstnáno. V oddíle o

---

¹ Falz, L., 2003, 298 s.; Bartoš, J. a kol., 2004, 161 s.; Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 316.

² Demek, J., 2006, 582 s.

³ Vlček, V., 1984, 316 s.

⁴ Tomášek, M., 2000, 68 s.

⁵ Culek, M., 1996, 347 s.

⁶ Quitt, E., 1975

pohybu obyvatelstva budou hodnoceny hrubá míra porodnosti, hrubá míra úmrtnosti, přirozený a celkový přírůstek obyvatelstva a migrační saldo.

Dojíždka do zaměstnání je zkoumána ze dvou hledisek. Nejprve podle spádovosti obcí do pracovních mikroregionů, poté podle spádovosti obcí do správního obvodu obce s rozšířenou působností. Počet obsazených pracovních míst v obci se počítá pomocí vzorce $OPM = Z + D - V$, kde Z je počet zaměstnaných v obci žijících, D jsou zaměstnané osoby za práci do obce dojíždějící a V jsou zaměstnaní za práci z obce vyjíždějící. Jednotlivé obce se klasifikují podle pracovní funkce, kterou vyjadřuje podíl počtu OPM v obci a počtu zaměstnaných EAO v dané obci žijících. Kategorie pracovní funkce obce jsou následující:

- 0 – 0,25   obec s funkcí výrazně obytnou
- 0,26 – 0,50   obec s funkcí obytnou
- 0,51 – 0,75   obec s funkcí obytně pracovní
- 0,76 – 1,00   obec s funkcí pracovní
- 1,01 – 1,25   obec s funkcí pracovní
- 1,26 a více   obec s funkcí výrazně pracovní

V práci je popsáno i saldo dojíždky, které vyjadřuje podíl dojíždějících a vyjíždějících obyvatel za práci.

Nezaměstnanost vyjadřuje registrovaná míra nezaměstnanosti, která se zjistí podílem uchazečů o zaměstnání s ekonomicky aktivním obyvatelstvem. Uveden bude i počet volných pracovních míst v jednotlivých obcích Zábřežska.

Grafy a tabulky jsou zpracovány v programu Microsoft Excel. Pro sepsání a úpravu textové části je využit textový editor Microsoft Word. Kartogramy jsou vytvořeny v programu ArcGis, převzaté mapy upraveny v programu Malování.

4. Vymezení oblasti

4.1. Správní obvod ORP Zábřeh

Území zkoumaného správního obvodu ORP Zábřeh tvoří západní část okresu Šumperk a leží v severozápadní části Olomouckého kraje, který se člení na 13 správních obvodů s rozšířenou působností (Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov, Zábřeh). Oblast sousedí s celkem šesti ORP, z čehož 3 náleží do Olomouckého kraje (Šumperk na severovýchodě, Uničov na východě, Mohelnice na jihu) a 3 do Pardubického kraje (Králíky na severu, Lanškroun na západě a Moravská Třebová na jihozápadě).

Do správního obvodu ORP Zábřeh spadá celkem 28 obcí, konkrétně Bohuslavice, Brníčko, Drozdov, Dubicko, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Jedlí, Jestřebí, Kamenná, Kolšov, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Nemile, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Svébohov, Štítý, Vysehoří, Zábřeh, Zborov a Zvole. Statut města mají pouze Zábřeh a Štítý. K Zábřehu náleží i městské části Dolní Bušínov, Hněvkov, Pivonín a Václavov.

Celková rozloha ORP Zábřeh je 26 726 ha, žije zde 33 567⁷ obyvatel. Hustota zalidnění je tedy 125,6 obyvatel na 1 km². Rozlohou se Zábřežsko řadí na osmé místo, počtem obcí na šesté místo a počtem obyvatel na sedmé místo mezi SO ORP v rámci celého Olomouckého kraje. Sever regionu vymezuje území města Štítý, nejvýchodnější výběžek ORP přísluší obci Rohle, nejjižněji leží Dubicko a nejzápadněji Hynčina. Město Zábřeh zaujímá v mikroregionu centrální postavení jak z hlediska geografického, tak i z hlediska spádovosti oblasti.

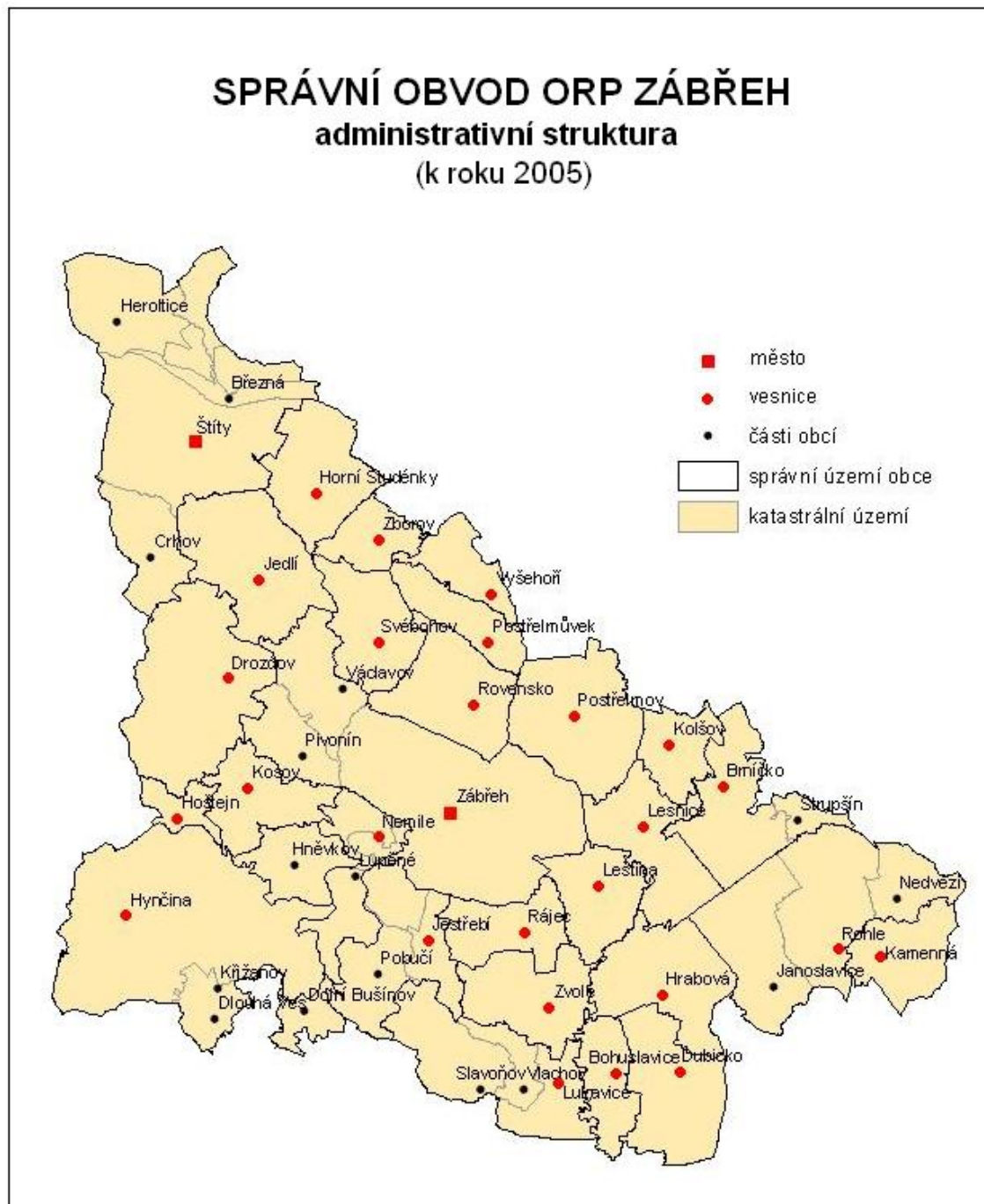
Tab. 1: Velikostní struktura obcí ORP Zábřeh k 31. 12. 2007⁸

rozloha	počet obcí	celková rozloha (ha)	podíl na rozloze ORP (ha)	průměrná velikost obce (ha)	počet obyvatel	podíl na obyvatelstvu (%)
do 500	7	2 517	9,42	359,6	2 918	8,69
500 - 999	15	10 867	40,66	724,5	12 346	36,78
1 000 – 1 999	3	4 348	16,27	1 449,30	1 900	5,66
2 000 – 2 999	2	5 536	20,71	2 768,00	2 218	6,61
3 000 a více	1	3 458	12,94	3 458,00	14 185	42,26
CELKEM	28	26 726	100,00	954,5	33 567	100,00

⁷ K 31. 12. 2007

⁸ Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/\\$File/13-7101081317.xls](http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/$File/13-7101081317.xls)>; vlastní výpočty

Nejvíce obcí správního obvodu disponuje rozlohou mezi 500 a 999 ha. Celkově zaujímají necelých 41 % rozlohy území ORP s 37% podílem obyvatelstva z této oblasti. Ještě větší podíl obyvatelstva najdeme na území třetinové velikosti, které představuje město Zábřeh s jeho příměstskými částmi.

Obr. 1: Administrativní členění správního obvodu ORP Zábřeh

4.2. Sdružení obcí Mikroregionu Zábřežsko

Od roku 1999 vytvářejí obce regionu SO ORP spolu s obcemi Chromeč a Sudkov (ORP Šumperk) dobrovolný svazek obcí pod názvem Sdružení obcí Mikroregionu

Zábřežsko. Na základě zákona č. 128/2000 Sb. o obcích byla oblast registrována OkÚ Šumperk dne 19. 12. 2001 jako Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko⁹. Účinnost Svazku obcí platí od 1. 1. 2002. K 31. 12. 2007 byla rozloha Mikroregionu 27 764 ha a počet obyvatel 35 327. Hlavním důvodem k jeho vytvoření byla podpora řešení problémů přesahujících rámec jednotlivých obcí. Cílem svazku obcí je především rozvoj hospodářského, sociálního a kulturního života obcí, rozvoj samosprávy obcí, společné úsilí o zvýšení dotací pro Mikroregion, vzájemná informace a spolupráce při využívání nabídek zahraničních investic i společenských a kulturních aktivit¹⁰. Další organizací působící v regionu je MAS¹¹ Zábřežsko o. p. s., kterou tvoří neziskové organizace, podnikatelské subjekty a obce. Jejich programem je rozvoj regionu v období 2007–2013. Od 1. 7. 2008 se MAS Zábřežsko o. p. s. stala součástí MAS Horní Pomoraví o. p. s., pod jehož názvem také vystupují.

---

⁹ Pramen: *Mikroregion Zábřežsko* [online]. [2001] [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.zabrezsko.cz/index.php?a=cat.226>>

¹⁰ Pramen: *Mikroregion Zábřežsko* [online]. [cit. 2009-02-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.zabrezsko.cz/index.php?a=cat.231>>

¹¹ Místní akční skupina

5. Historie a správní vývoj Zábřežska

Z historických podkladů se dovídáme, že oblast Zábřežska¹² je osidlována už od pravěku. Důkazem jsou v Krumpachu nalezené nástroje (sekera a motyka) z mladší doby kamenné. Slované začali v 11.–12. století osidlovat levý břeh řeky Moravská Sázava, od čehož je pravděpodobně odvozen i název Zábřeh. Zakládací listinu sídla vydal český král Přemysl Otakar II. roku 1255 jistému Sulislavovi ze Zábřehu. Zábřeh jako město byl založen německými kolonisty v blízkosti původní osady někdy před rokem 1289, ze kterého pochází doklad jeho německého názvu Hohenstadt.

Zábřeh byl v této době majetkem panovníka, pouze se zde střídali zeměpanští služebníci. Větším rodem byli až Šternberkové, jež drželi i úsovské panství. Zábřežské panství se dělilo do dvou částí, lenní a alodní¹³. V léno podléhající markraběti patřil hrad a město Zábřeh, ves Dubicko s tvrzí a ves Krumpach.

Vyměněním pánů ze Šternberka přechází zábřežské panství na Petra z Kravař. Jeho synové vydali 1411 listinu, ve které se z měšťanů i poddaných stávají svobodní občané, kteří uplatňují stejná práva jako měšťané v hlavním zemském městě Olomouci. V této listině se dovídáme i o tehdejší rozloze panství, patřilo k němu 16 vesnic. Byly to obce Leština, Rovensko, Svébohov, Jedlí, Komňátky, Raškov, Štědrákova Lhota, Hartíkov¹⁴, Jakubovice, Dubicko, Třeština, Bohuslavice, Ruda a k ní náležející vesnice Velké a Malé Hostice a Kubčov¹⁵. O posledním z Kravařů Jiřím je známo, že se potýkal s velkými finančními problémy, tudíž neváhal panství roku 1447 prodat Janu Tunklovi z Brníčka, jehož rod zde vládl pouze do začátku 16. století.

Typickým rysem éry Tunklů je zhoršení sociální situace obyvatelstva a rozvoj rybníční soustavy. Tunklové byli pro své bezohledné a neoprávněné zabírání cizích pozemků často žalováni. Těmto žalobám však odolávali a brzy se stali nejmocnějšími šlechtici na severní Moravě. V roce 1458 už panství čítalo 31 vesnic. Nelegální jednání jistili spojenectvím s panovníkem v protikorvínovských potyčkách. Za věrné služby učinil Jiří z Poděbrad celé zábřežské panství svobodným a dědičným majetkem Tunklů. Budování rybníků (Závořický, Hrabovský, Dubický, Vitošovský, Kolšovský, Lesnický, Sudkovský) způsobilo škody na komunikacích, což Jiří Tunkl odčinil výstavbou dvou

---

¹² Informace v celé kapitole Historie Zábřežska jsou zpracovány převážně na základě: Falz, L., 2003, 298 s.; Bartoš, J. a kol., 2001, 161 s., Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, 316 s.

¹³ svobodnou

¹⁴ dnes součást obce Bušín

¹⁵ obec zanikla 1517

mostů. Po smrti svého bratra Jana obsadil Jiří brničské panství, které bylo pod Janovou správou. Tímto vznikly jeho potomkům velké škody. Soud ale panství stejně přiřkl Jiřímu, čímž se Tunklovy majetky rozrostly od českých až ke slezským hranicím. Ve své pozůstalosti zanechal synovi Jindřichovi nejen velký majetek, ale i velké dluhy vzniklé především ze zakládání rybníků, které později donutily Jindřicha panství prodat.

2. října 1512 směnil Ladislav z Boskovic Svojanovské panství v Čechách za panství zábřežské. Ladislav byl velmi vzdělaným člověkem, který uměl dobře vycházet s poddanými. V tomto období se na panství nacházelo jedno město a 35 vesnic. Za vlády jeho syna Kryštofa přibylo k majetku sovinecké panství, kde stejně jako u Rudy byly železné doly. Poslední Boskovic Jan Třebovský přikoupil ještě ves Postřelmov a Bludov s hradem. Věnoval se rozvoji rybníkářství, ze kterého měl zisk. V roce 1585 byl sepsán urbář¹⁶, z něhož se můžeme dovědět, že se ve městě s předměstím nacházelo 166 domů a žilo zde 900–1 100 obyvatel. Měšťané byli povinni odvádět vrchnosti dávky z pozemků, které od nich získali, a poplatky za vodu a dřevo.

Jan z Boskovic zemřel roku 1589 a jmění zanechal tehdy desetiletému synovci Ladislavu Velenovi ze Žerotína. Starost o panství přešla na poručníky, jejichž prioritou bylo zbavit panství dluhů. O to se pokusili prodejem rudského panství a změnami ve správě. Ke zvýšení příjmů mělo sloužit vybudování mlýnů, železárny v Raškově, cihelny, rozšíření činnosti uhlířů, vápeníků, lesů a samozřejmě pivovaru. Nástup už dospělého Ladislava Veleny znamenal opětovné rozšíření panství, ovšem stále zadluženého. Klíčové byly jeho protihabsburské aktivity. Zato byl Velen zbaven veškerého majetku a postaven před trestní soud. 1621 se uchyluje do exilu, kde vyzívá Jana Amose Komenského k vypracování mapy Moravy, která by mu měla posloužit při návratu do vlasti. Toho se už ale nedočkal, neboť roku 1638 zemřel. Zábřežské panství spolu s Moravskou Třebovou získal Karel z Lichtenštejna, jehož rod zde zůstal přes 200 let až do zrušení feudalismu.

Roku 1627 bylo panství rozšířeno o vesnice Cotkyně, Šumvald¹⁷, Velký a Malý Třebořov, Tatenice a Lubník, ve kterých žilo převážně německé obyvatelstvo. Významným dílem pocházejícím z lichtenštejnské doby je mapa Zábřežska Paula Aretina. Na ní je zobrazeno město Zábřeh s ostatními vesnicemi panství, říční soustava s rybníky a lesy, poukazující na dostatek dřeva a zvěře.

---

¹⁶ Soupis poddanských dávek a povinností

¹⁷ dnes Strážná

Obr. 2: Výřez z Aretinovy mapy Zábřežska v 17. století¹⁸

Období třicetileté války znamenalo zhoršení životní situace na celé Moravě. Vesnice byly drancovány cizími i domácími vojsky, město muselo vojsku odvádět peníze a poskytnout ubytování. Po válce trpělo město takovou ekonomickou krizí, že mu hrozilo postavení pouhé vsi. Mnoho domů zde zůstalo opuštěných, obyvatelstvo se nebránilo páchat trestné činy, město osídlily německé rodiny. K opětovnému fungování města měla pomoci městská rada, která byla každoročně obnovována knížetem. V její moci bylo právo obsazovat všechna místa od městského písaře až po pasáka dobytka, jmenovat cechmistra, vyřizovat testamenty, rozhodovat o sporech, přestupcích a podobně. Její činnost podléhala vrchnosti a vyšším státním orgánům.

Město opět utrpělo během prusko-rakouských válek o Slezsko ve 40. a 50. letech 18. století. Rakouský neúspěch se stal impulzem pro reformní činnost, hlavně v oblasti zdanění pozemků. Za vlády Marie Terezie byl vypracován poddanský a vrchnostenský katastr a obsáhlý popis panství z roku 1764. K Zábřehu s předměstím náleželo 40 vesnic. Tereziánský rustikál stanovil zdanění veškeré poddanské půdy, vrchnostenské pozemky představovaly především lesy, kterých bylo přes 19 000 měřic¹⁹. Lichtenštejnové vlastnili nejvíce pozemků na Moravě. Kromě Zábřehu spravovali i panství Břeclav, Bučovice, Karlovec, Kolštejn²⁰, Lanžhot, Lednici, Litovel, Moravskou

¹⁸ zdroj: Bartoš, J. a kol., 2004, s. 20

¹⁹ 1 měřice = 1918 m²

²⁰ dnes Branná

Třebovou, Moravský Krumlov, Nemochovice, Plumlov, Pozořice, Prostějov, Rudu, Šternberk, Šumperk, Trnávku, Uherský Ostroh, Úsov a Ždánice. Celková výměra panství dosáhla 7 743 ha.

Na konci 18. století došlo ke změnám ve správě města. V čele byl starosta, městská rada měla pouze poradní funkci. Úředním jazykem se stala němčina. Na začátku 19. století se město po dlouhé době začalo rozrůstat. Ve městě s předměstími žilo 1 383 obyvatel ve 179 domech. Obživu zajišťovalo zemědělství a řemesla, hlavně v textilním odvětví. Železná ruda z Krumpachu byla surovinou pro železářny v Moravském Údolí u Olomouce. Zásadní význam pro rozvoj Zábřezska představovala výstavba železniční stanice na trati z Olomouce do Prahy v roce 1845. Přes Moravskou Sázavu a Moravu byly vystavěny mosty a byly vybudovány císařské silnice, které umožnily spojení severní Moravy s nejbližší cizinou.

Doba kolem roku 1848 přinesla Zábřehu zásadní změny. Zrušení poddanství znamenalo ztrátu lichtenštejnských pravomocí ve státní správě, politice i soudnictví na celém panství. Státní úřady tvořilo zejména okresní hejtmanství, okresní soud a berní úřad. 1850 se Zábřeh stal politickým okresem, který přímo podléhal Olomouckému kraji. Pod politický okres Zábřeh spadali soudní okresy Mohelnice, Šilperk a Zábřeh. K okresnímu hejtmanství v Zábřehu patřilo v roce 1869 102 obcí, z toho 46 k soudnímu okresu Zábřeh. Během následujících let se hodně obcí osamostatnilo, přešlo pod jiná okresní hejtmanství, nebo byly rozděleny mezi větší obce. V říjnu 1938 byla většina obcí politického okresu okupována Německem a začleněna do župy Sudety²¹. V Zábřehu byl zřízen úřad landráta, k němuž příslušelo 88 obcí.

Tab. 2: Velikostní poměry politického a soudního okresu Zábřeh v 1. polovině 20. století²²

	obcí	rozloha p. o. ²³ (ha)	rozloha s. o. ²⁴ (ha)	počet obyv. p. o.	z toho německé národnosti	počet obyv. s. o.	z toho německé národnosti
1900	103	60 935	25 296	70 731	34 764	29 512	10 067
1910	103	60 935	25 296	70 819	33 097	31 071	9 954
1921	100	60 936	25 270	68 403	26 981	30 161	7 505
1930	99	60 931	25 268	68 804	26 017	31 826	7 593
1950	87	59 755	-	50 147	-	-	-

²¹ Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 126.

²² Pramen: Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 127-128.

²³ politický okres

²⁴ soudní okres

Na začátku 20. století byla většina obyvatelstva zaměstnána v zemědělském sektoru, po roce 1918 převážila zaměstnanost v průmyslu. Rozšířený byl hlavně textilní průmysl v závodech v Zábřehu, Sudkově a Červené Vodě a v domácích výrobních charakteristických pro Šilpersko. K velkému rozmachu došlo také v kovoprůmyslu, významné bylo i dřevařství, stavebnictví a potravinářství. Obchodním, peněžním i dopravním centrem politického okresu byl Zábřeh, částečně též Mohelnice²⁵. Byla rozšířena železniční i silniční síť, postupně docházelo k elektrifikaci obcí.

Politická situace²⁶ byla ovlivněna vztahy mezi českým a německým obyvatelstvem. Mezi dělnictvem získala vliv sociální demokracie, německé obyvatelstvo dávalo přednost nacionalistickým stranám, na venkově se udržovaly strany katolické. Ve volbách do říšské rady roku 1907 byly na okrese nejsilnější česká i německá sociálně demokratická strana. Po roce 1918 měla v okrese největší vliv lidová strana, která byla roku 1920 předstížena agrární stranou. Německé strany se ve vlivu na obyvatelstvo střídaly až do roku 1935, kdy situaci ovládla Henleinova SdP. KSČ měla hlavní pozice mezi českým dělnictvem v Zábřehu a bezprostředním okolí. Po Mnichovu byl téměř celý okres okupován. Nacisté prováděli násilnou germanizaci a politický život byl umrtven. Zábřežský okres byl osvobozen Sovětskou armádou 7.–9. května 1945, jeho německé části byly znovu osídleny českým obyvatelstvem. Po únoru 1948 došlo v Zábřehu k rozšíření socialismu. V následujícím roce byl Šilperk přejmenován na Štítý.

V roce 1960 byl zábřežský okres zrušen a většina jeho obcí připojena k rozšířenému okresu Šumperk. 1. ledna 1976 byly k Zábřehu připojeny obce Nemile, Hněvkov, Václavov a Pivonín, osada Krchleby a rekreační středisko Dolní Bušínov. V roce 1980 přibyl ještě poměrně vzdálený Drozdov. Počet obyvatel města se vyšplhal na 14 540, počet bytů vzrostl o téměř 2 tisíce, především díky založení stavebního bytového družstva. V roce 1969 byla dokončena vodní přehrada na říčce Nemilce jako hlavní zdroj pitné vody pro Zábřeh.

Období po roce 1989 představovalo další politické, správní, ale i majetkové, hospodářské a kulturní změny. Roku 1990 se obec Nemile a roku 1992 obec Drozdov opět odpojily od Zábřehu. Roku 1994 byl navrácen Štítům statut města, o který přišly v roce 1949. Od 1. 1. 2003 fungují správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem a rozšířenou působností. Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem Zábřeh se

---

²⁵ Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 134.

²⁶ Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 136-138.

zde překrývá s obvodem obce s rozšířenou působností. Správní obvod se všemi svými obcemi dnes spadá pod šumperský okres, ten dále podléhá Olomouckému kraji. Ve správním obvodu mají statut města pouze Zábřeh a Štíty, ostatní obce jsou venkovského charakteru. Z celkového počtu 28 obcí je 8²⁷ (Zábřeh, Štíty, Brníčko, Hynčina, Jestřebí, Lukavice, Nemile a Rohle) složeno z minimálně dvou katastrálních územních částí.

---

²⁷ Pramen: Kol. autorů ČSÚ, 2005, 1 358 s.

6. Přírodní potenciál oblasti

Oblast zkoumaného území vznikla hercynským vrásněním v období paleozoika. Největší část podloží SO ORP Zábřeh se začala vyvíjet už assyntským vrásněním během proterozoika a později došlo k jeho různě silnému variskému přepracování. Je složena z břidlic, fylitů, svorů až pararul²⁸. Štíty a středem území, údolní nivou Moravy, prochází pás kvartérních hlín, spraší, písků a štěrků. Na Dubicku najdeme proterozoické až paleozoické vulkanické, zčásti metamorfované horniny. Jsou to zejména amfibolity a diabasy. Východní okraj oblasti je tvořen fylity a svory. Mezi Zábřehem a Štíty se nachází assyntské žuly a granodiority.

Z geomorfologického hlediska patří území ORP do Hercynského systému, subsystému Hercynská pohoří, provincie Česká vysočina, Krkonoško-jesenická subprovincie, oblast Jesenická a Orlická²⁹.

Převážná část oblasti je utvářena geomorfologickým celkem Zábřežská vrchovina s podcelky Drozdovská vrchovina na severu a Mírovská vrchovina na jihu. Střed oblasti je formován Mohelnickou brázdou, menší oblast na východě území je tvořena Hanušovickou vrchovinou s podcelkem Úsovská vrchovina. Štítecko leží v Kladské kotlině, konkrétně v Králické brázdě. Dohromady se území rozkládá v níže popsaných geomorfologických okrscích.

Zborovská vrchovina je prořezaná hlubokým průlomovým údolím potoka Březná. Nejvyšším bodem je se 715 m n. m. Lázek. Svěbohovská pahorkatina tvoří pruh nižšího terénu mezi Zborovskou vrchovinou a Mohelnickou brázdou kolem zaříznutého údolí říčky Nemilky. Nejvyšší bod Háječek dosahuje výšky 471,3 m. Části Mohelnické brázdy jsou tvarovány náplavovou rovinou kolem řeky Moravy, ohraničenou hřbetem na západě. Rohelská pahorkatina lemuje ze všech stran Bradelskou vrchovinu, Rovenská, plochá úpatní pahorkatina, se rozkládá při úpatí svahu Zábřežské vrchoviny. Maletínská vrchovina je prořezaná hlubokým údolím Mírovky a přítoků Moravské Sázavy a Třebůvky, Žádlovická pahorkatina má stupňovitě klesající povrch ve směru od západu k východu. Štítská brázda je tektonicky podmíněná brázda v oblasti potoka Březné, významným bodem je Hůrka (585,2 m).

---

²⁸ Müller, V. a kol., 2001, s. 31

²⁹ Geomorfologické informace podle: DEMEK, J., et al. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. Brno: AOPK ČR, 2006. 582 s.

Obr. 3: Geomorfologické členění SO ORP Zábřeh³⁰

Nejvyšším bodem oblasti ORP je Lázek (715 m n. m.). Naopak nejnižší, asi 270 m n. m., je položena oblast obce Lesnice v údolní nivě řeky Moravy. Relativní výškový rozdíl v území tedy činí přibližně 688 m.

Klimaticky spadá území SO ORP Zábřeh do čtyř mírně teplých okrsků. Mírně teplé oblasti se vyznačují mírnými teplotami, mírnou vlhkostí a mírnou zimou. V oblasti pahorkatin a vrchovin dochází ke zkrácení léta, prodloužení zimního období, snížení průměrných teplot a nárůstu srážek. Nejchladnější oblast MT 2 se nachází v okolí Štítů, které se nachází v nadmořské výšce kolem 700 m n. m. Území na východ od Zábřehu je rozdělena střídavě mezi oblastí MT 9 a MT 10. Samotné město Zábřeh se nachází v MT 9. Největší část Zábřežska, v oblasti geomorfologického celku Zábřežská vrchovina, spadá do MT 7.

³⁰ Převzato z Portálu veřejné správy, ©2003–2008; vlastní úpravy

Tab. 3: Charakteristika klimatických oblastí ORP Zábřeh³¹

	MT2	MT 7	MT 9	MT 10
Počet letních dnů	20 - 30	30 - 40	40 - 50	40 - 50
Počet dnů s průměrnou teplotou 10°C a více	140 - 150	140 - 160	140 - 160	140 - 160
Počet mrazových dnů	110 - 130	110 - 130	110 - 130	110 - 160
Počet ledových dnů	40 - 50	40 - 50	30 - 40	30 - 40
Průměrná teplota v lednu ve °C	-3 až -4	-2 až -3	-3 až -4	-2 až -3
Průměrná teplota v červenci ve °C	16 - 17	16 - 17	17 - 18	17 - 18
Průměrná teplota v dubnu ve °C	6 - 7	6 - 7	6 - 7	7 - 8
Průměrná teplota v říjnu ve °C	6 - 7	7 - 8	7 - 8	7 - 8
Průměrný počet dnů se srážkami 1 mm a více	120 - 130	100 - 120	100 - 120	100 - 120
Srážkový úhrn ve vegetačním období v mm	450 - 500	400 - 450	400 - 450	400 - 450
Srážkový úhrn v zimním období v mm	250 - 300	250 - 300	250 - 300	200 - 250
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	80 - 100	60 - 80	60 - 80	50 - 60
Počet dnů zamračených	150 - 160	120 - 150	120 - 150	120 - 150
Počet dnů jasných	40 - 50	40 - 50	40 - 50	40 - 50

Všechny toky odvodňují zkoumané území do Černého moře přes povodí Dunaje. V oblasti se nachází několik významných vodních toků, z nichž největší je Morava³², řeka II. řádu, která pramení na jižních svazích Králického Sněžníku. Na území SO ORP Zábřeh protéká Morava Mohelnickou brázdou. Jejími přítoky, vodními toky III. řádu, jsou na Zábřežsku Moravská Sázava, Desná, Rohelnice a Loučský potok.

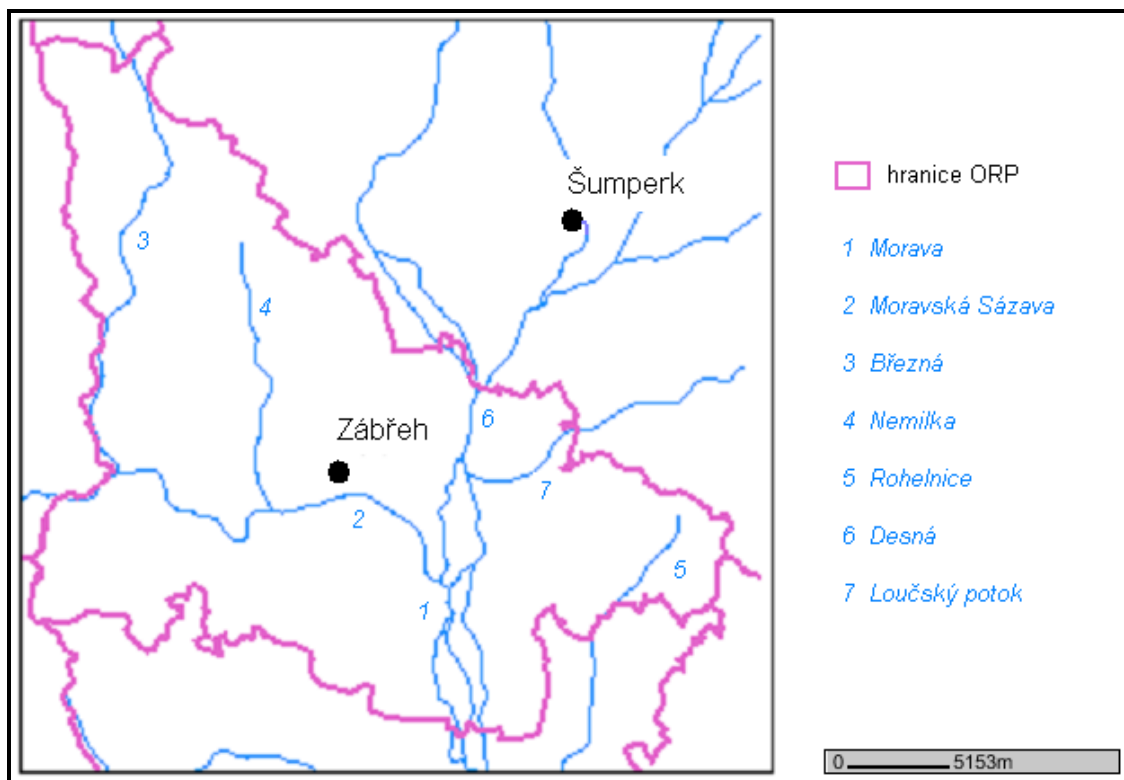
Moravská Sázava pramení u Čenkovic ve výšce 695 m n. m. Do Moravy ústí zprava u obce Zvole ve výšce 264 m n. m. Délka toku je 54,3 km a průměrný průtok u ústí je 4,52 m³.s⁻¹. Důležité jsou její levostranné přítoky Březná a Nemilka. Březná pramení na jižních svazích Jeřábu a po 31,3 km ústí u Hoštejna. Nemilka je dlouhá 12,3 km, pramení v Horních Studénkách a ústí u obce Nemile.

Rohelnice pramení u Nedvězí ve výšce 452 m n. m. a do Moravy se vlévá u Mohelnice v nadmořské výšce 247 m. Její délka je 14,3 km, plocha povodí činí 58,6 km² a průměrný průtok u ústí je 0,26 m³.s⁻¹. Loučský potok pramení u Loučky v 425 m n. m. a s průtokem 0,37 m³.s⁻¹ ústí do Moravy u Lesnice ve výšce 246 m. Délka toku je 17,1 km, plocha povodí 47,5 km². Řeka Desná protéká oblastí jen okrajově,

³¹ Pramen: Quitt, E., 1975

³² Hydrologické informace podle: VLČEK, V. a kol.: *Zeměpisný lexikon ČR: Vodní toky a nádrže*. Praha: Academia, 1984. 316 s.

neboť se hned u Postřelmova vlévá do Moravy. Spolu s Rohelnicí a Loučským potokem jsou jejími levostrannými přítoky.

Obr. 4: Vodní toky SO ORP Zábřeh³³

Velmi důležitou vodní plochou je na Zábřežsku nádrž Nemilka o rozloze 20,7 ha. Délka hráze v koruně je 153,6 m, maximální hloubka dosahuje 17 m. Celkový objem nádrže je 1,499 mil. m³, stálý objem je několikanásobně menší. Nemilka slouží hlavně pro vodárenské účely, využívána je i rekreačně.

Statut vodohospodářsky významných vodních toků upravuje hospodaření na povrchových tocích Moravy, Moravské Sázavy a Březné. Stejný statut má i Nemilka, jejíž povodí je navíc vyhlášeno za povodí vodárenského toku s cílem chránit jakost povrchové vody v nádrži Nemilka.

Hydrologickou stanicí můžeme najít v Hoštejně na Březné a v Lesnici na Loučském potoce.

Oblast Zábřežska byla v minulosti hned několikrát postižena povodněmi. Pro tyto případy zde funguje speciální povodňová komise.

V regionu plošně převažují typické kambizemě³⁴. Jsou zastoupeny v nižším stupni pahorkatin a v okrajových částech nížin. Vznikaly pod původními dubohabrovými lesy.

³³ Převzato z Portálu veřejné správy; vlastní úpravy

Dnes jsou využívány zemědělsky. Na pahorkatinách a vrchovinách najdeme hnědou půdu kyselou s dubohabřinami a bučinami. Na říčních sedimentech v oblasti řeky Moravy se vytvořily nivní půdy, pro které jsou typické lužní lesy. Místy najdeme také illimerizované půdy ze sprašových hlín, na hranách ostře zaklesnutých říčních údolí se vyskytují hnědé půdy s půdami surovými a pseudogleje na Štítecku.

Zábřežsko je součástí Šumperského a Litovelského bioregionu³⁵ v hercynské podprovincii. I přes to, že území bylo z větší části odlesněno kvůli těžbě rud, zachovaly se i větší komplexy lesů u Hoštejna a Raškova (východně od Zábřehu) s původní druhovou skladbou. V zemědělské půdě jsou zastoupeny převážně louky a pastviny, většinou jsou však postiženy melioracemi a intenzivním hospodařením. Bioregion stál dosud mimo zájem ochrany přírody, byly zde vyhlášeny pouze PR Na hadci, PR V dole, PR Selský les a PP Selský potok. Velkou část ORP zaujímá PP Březná.

Květena oblasti není druhově bohatá, je tvořená převážně středoevropskými mezofyty a obohacená o některé splavené horské druhy, např. pryskyřník platanolistý (*Ranunculus platanifolius*) a vrbu slezskou (*Salix silesiaca*). Dále zde najdeme rozchodník pýřitý (*Sedum vilosum*), sleziník hadcový (*Asplenium cuneifolium*), vítod chocholatý (*Polygala comosa*), šalvěj luční (*Salvia pratensis*), ostřici tlapkatou (*Carex pediformis*), přesličku luční (*Equisetum pratense*) a další. Mísí se tu podhorská a stepní fauna, k nejběžněji vyskytujícím se druhům patří ježek východní (*Erinaceus concolor*), plch lesní (*Dryomys nitedula*), netopýr brvitý (*Myotis emarginatus*), myšice temnopásá (*Apodemus agrarius*), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*), mihule potoční (*Lamptera planeri*) a další.

---

³⁴ Pedologické informace podle: TOMÁŠEK, M. *Půdy České republiky*. Praha: Český geologický ústav, 2000. 68 s.

³⁵ Biogeografické informace podle: CULEK, M. a kol.: *Biogeografické členění České republiky*. Praha: ENIGMA, 1996. 347 s.

7. Obyvatelstvo

7.1. Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel byl celostátně sledován od roku 1869 do prvního moderního sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. V SO ORP Zábřeh došlo celkově k zvýšení počtu obyvatel, a to o 11,7 procentních bodů (3 553 obyvatel). Během období 1869–2001 však došlo i k poklesu počtu obyvatel pod hranici výchozího stavu, který představovalo 30 376 obyvatel. Sledujeme-li změny v jednotlivých intercenzálních obdobích (řetězový index), největší pokles nastává mezi lety 1930 a 1950, tedy v období během a po 2. světové válce. V oblasti ubylo 7 373 obyvatel, což představuje 26,5 procentních bodů. K velkému nárůstu počtu obyvatel došlo potom mezi lety 1970 a 1980. Rozdíl představovalo 3 724 obyvatel, což je 12,5% navýšení stavu.

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Zábřeh v období 1869–2001³⁶

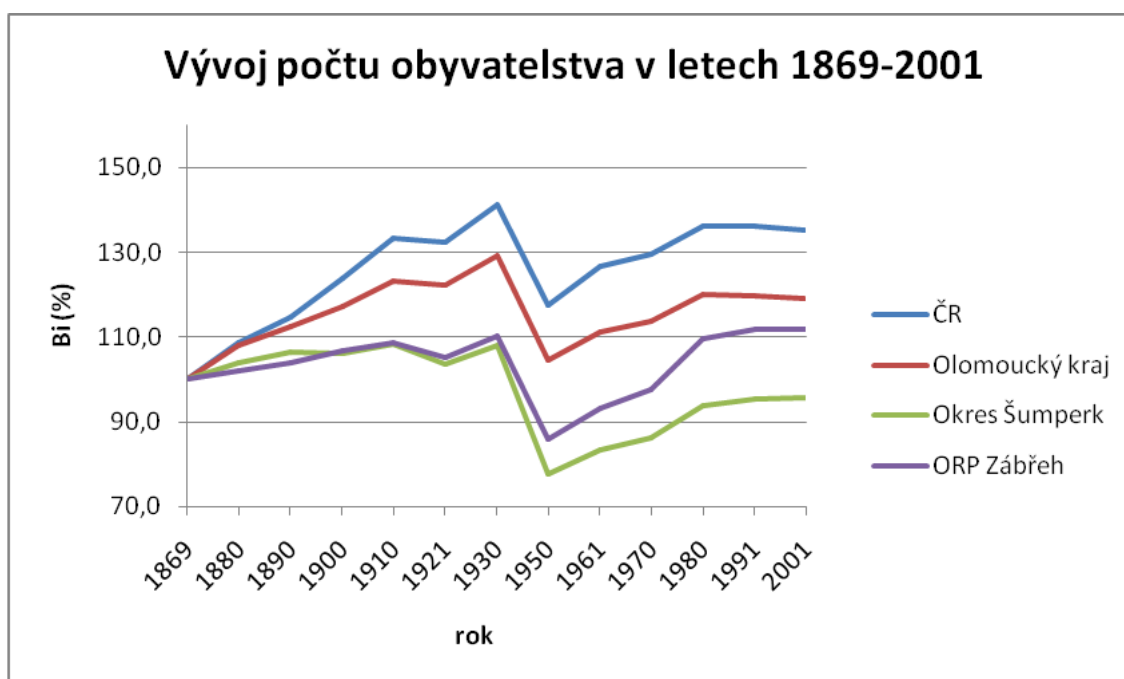
rok	počet obyvatel ORP	bazický index (%)	řetězový index (%)	počet obyvatel města Zábřeh	podíl počtu obyv. města Zábřeh na počtu obyv. ORP ³⁷ (%)
1869	30 376	100,0	100,0	5 790	19,1
1880	30 952	101,9	101,9	6 017	19,4
1890	31 561	103,9	102,0	6 599	20,9
1900	32 405	106,7	102,7	7 166	22,1
1910	33 029	108,7	101,9	7 918	24,0
1921	31 989	105,3	96,9	8 078	25,3
1930	33 438	110,1	104,5	9 122	27,3
1950	26 065	85,8	78,0	8 449	32,4
1961	28 255	93,0	108,4	9 293	32,9
1970	29 613	97,5	104,8	11 420	38,6
1980	33 337	109,7	112,6	14 253	42,8
1991	33 935	111,7	101,8	15 005	44,2
2001	33 929	111,7	100,0	14 561	42,9

Během sledovaného období 1869–2001 lze zaznamenat postupně narůstající podíl obyvatel samotného města Zábřehu na počtu obyvatel celého ORP. Vývoj počtu obyvatel ve městě jde téměř plynule směrem nahoru až na dvě výjimky. Těmi jsou období 1930–1950 a 1991–2001, kdy došlo k poklesu počtu obyvatel. V prvním případě se jedná o poválečnou dobu a hromadný odsun německého obyvatelstva v roce 1946.

³⁶ Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2001 I. díl*. Praha: Český statistický úřad, 2006. 759 s. Vlastní výpočty.

³⁷ v dobovém vymezení

Počet obyvatel města se opět začal zvyšovat od roku 1949, především po připojení obcí Ráječek, Rudolfov a Skalička. Do roku 1980 bylo k Zábřehu připojeno ještě několik obcí, což vedlo k dalšímu zvýšení počtu obyvatel. Protože toto spojení neprospělo ani obcím, ani městu, došlo k jejich odloučení hned na počátku 90. let. Po roce 1950 dochází k zalidnění města také přistěhováním venkovského obyvatelstva za pracovními příležitostmi v nově vybudovaných továrnách. Od roku 1869 se tak počet zábřežských obyvatel zvýšil o necelých 9 tisíc a představoval 42,9% podíl na celkovém obyvatelstvu ORP.

Obr. 5: Graf srovnání vývoje počtu obyvatelstva pro vybrané územní jednotky³⁸

Při porovnání vývoje počtu obyvatel ORP s vyššími administrativními jednotkami je možné sledovat jejich velmi podobnou strukturu. Výraznými mezníky jsou již výše zmiňované roky 1930 a 1950. Do roku 1930 je vývoj ORP s okresem Šumperk téměř shodný, poté dochází ke snížení stavu obyvatel. Největšímu propadu (o 28,1 procentních bodů vzhledem k předchozímu roku) byl vystaven okres Šumperk, naopak nejméně se válečné události projeví na celostátním úhrnu obyvatelstva. Okres Šumperk je také jediná územní jednotka, která během sledovaného období na počtu obyvatel ve srovnání s výchozím rokem 1869 ztratila.

³⁸ Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: *Historický lexikon obcí České republiky 1869–2001 I. díl*. Praha: Český statistický úřad, 2006. 759 s. Vlastní výpočty.

7.2. Struktura obyvatelstva podle věku a pohlaví

V populaci zábřežského správního obvodu obce s rozšířenou působností došlo během posledních šestnácti let k prudkému stárnutí. Vývoj věkové struktury byl sledován ve třech mezních rocích, a to v letech 1991 a 2001, kdy probíhalo sčítání lidu, domů a bytů, a dále v roce 2007. Ve všech sledovaných letech je z největší části zastoupena produktivní složka obyvatelstva, tedy věková kategorie 15–64 let. V pořadí druhá co do počtu obyvatel je kategorie předproduktivní, 0–14 let. Jelikož ale přibývá lidí ve věku 65 let a více, tedy v poproduktivní věkové kategorii, a předproduktivních ubývá, dochází k značnému posunu stárnutí populace směrem vzhůru, což vyjadřuje index stáří.

Tab. 5: Věková struktura obyvatelstva SO ORP Zábřeh ve vybraných letech³⁹

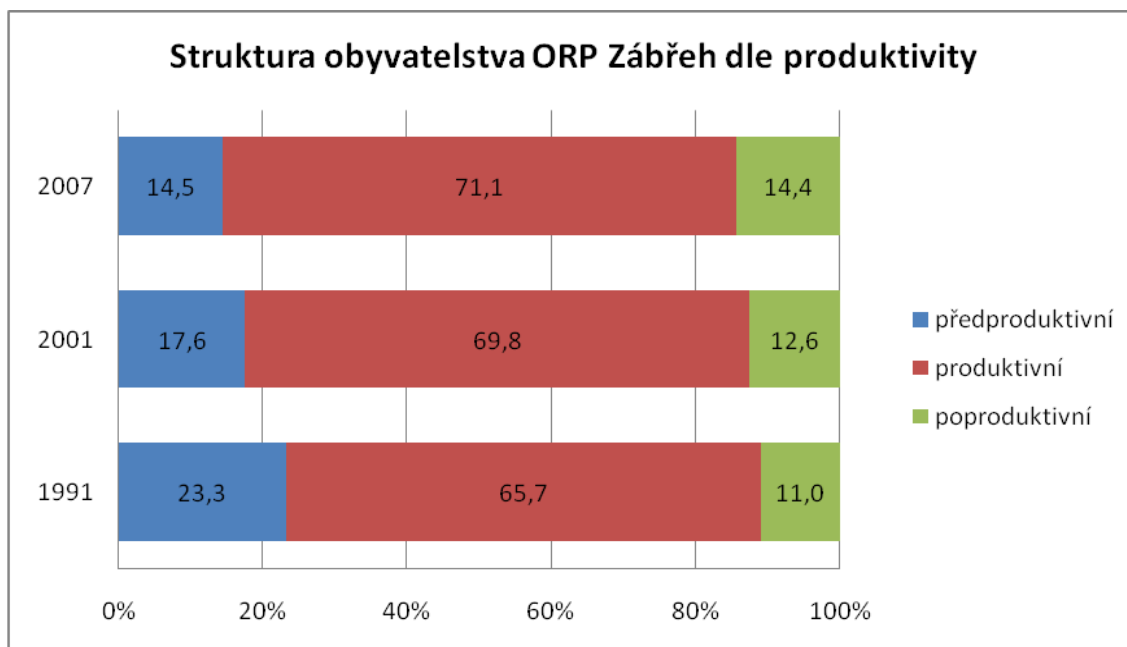
rok	celkem	z toho ve věku						index stáří (%)	index ekonomické závislosti (%)
		0-14		15-64		65+			
		abs.	%	abs.	%	abs.	%		
1991	33 935	7 910	23,3	22 283	65,7	3 742	11,0	47,3	52,3
2001	33 929	5 970	17,6	23 676	69,8	4 283	12,6	71,7	43,3
2007	33 567	4 881	14,5	23 853	71,1	4 833	14,4	99,0	40,9

Zatímco na začátku sledovaného období převyšoval počet předproduktivního obyvatelstva poproduktivní o 12,3 procentních bodů, při následujícím zjišťovaném roce to bylo už jen o 5 procentních bodů a v posledním sledovaném roce pouhá jedna desetina procentního bodu. Index stáří se zvyšoval nejprve o 24,4, poté o dalších 27,3 procentních bodů. V úhrnu se během sledovaného období zvýšil o celých 51,7 procentních bodů, což znamená, že v oblasti došlo ke zdvojnásobení indexu stáří.

Podíl zastoupení obyvatelstva v produktivním věku je významný z hlediska sledování ekonomické závislosti obyvatelstva. Většina obyvatel z této kategorie spadá do ekonomicky aktivní sféry, tedy podílí se na obživě předproduktivní a poproduktivní složky. V ORP Zábřeh podíl tohoto obyvatelstva během sledovaného období stoupal, v konečném stavu převýšil ten původní o 5,4 procentních bodů. V každém sledovaném roce se zde podílel na celkovém stavu obyvatelstva zhruba dvěmi třetinami. Vzhledem

³⁹ Pramen: Český statistický úřad: *Obce Olomouckého kraje - územní a správní struktura k 1. 1. 2006* [online]. 20. 12. 2006 [cit. 2009-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7112-06>>; Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-13>>; vlastní výpočty a zpracování

k jeho rostoucí tendenci a klesající tendenci podílu obyvatel ve věku předproduktivním dochází ke stálému snižování indexu ekonomické závislosti. Zatímco v roce 1991 byla ekonomická závislost nadpoloviční, v roce 2001 představovala 43,3% podíl a v posledním sledovaném roce 2007 tvořila necelých 41 %. Celkově došlo k poklesu ekonomické závislosti o 11,4 procentních bodů.

Obr. 6: Srovnání produktivity obyvatelstva SO ORP Zábřeh v období 1991–2007⁴⁰

Co se samotných obcí⁴¹ správního obvodu týče, nejvyšší podíl obyvatelstva v předproduktivním věku najdeme v obci Kosov (21,0 %), v produktivním věku v Lukavici (75,9 %) a v poproduktivním věku v obci Jedlí (20,4 %). Naopak nejmenší podíl obyvatel ve věkové kategorii 0–14 let je v obci Zvole (13 %), ve věku 15–64 let ve Vyšehoří (64,5 %) a ve věku vyšším než 65 let opět v Lukavici s 9,6% podílem. Nejvyšší index stáří byl zjištěn v obci Jedlí, kde je počet poproduktivních obyvatel o 60 vyšší než předproduktivních.

⁴⁰ Pramen: Český statistický úřad: *Obce Olomouckého kraje - územní a správní struktura k 1. 1. 2006* [online]. 20. 12. 2006 [cit. 2009-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7112-06>>;

Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-13>>; vlastní výpočty a zpracování

⁴¹ data k 31. 12. 2007

Tab. 6: Struktura obyvatelstva SO ORP Zábřeh podle pohlaví ve vybraných letech⁴²

rok	obyvatelstvo celkem	z toho žen	index feminity (%)
1991	33 935	17 328	1 043,4
2001	33 929	17 329	1 043,9
2007	33 567	17 143	1 043,8

Poměry mužů a žen se v dlouhodobém vývoji v ORP Zábřeh příliš nemění. Index feminity se mění pouze v desetínách promile. Hodnota indexu feminity přes 1 000 % vyjadřuje převažující počet ženské populace nad mužskou. Přesně v polovině obcí ORP index feminity přesahuje 1 000 %. Nejvyšší je ve Svěbohově (1 187,2 %). Z druhé poloviny obcí správního obvodu, které mají vyšší podíl mužské populace, tedy index feminity je pod 1 000 %, má nejnižší index obec Hrabová (896,7 %).

Tab. 7: Srovnání struktury obyvatelstva podle věku a pohlaví ve vybraných územních jednotkách k 31. 12. 2007⁴³

území	celkem obyvatel	Podíl na věkových kategoriích (%)			průměrný věk	index feminity
		0-14	15-64	65+		
ORP Zábřeh	33567	14,5	71,1	14,4	40,7 ⁴⁴	1043,8
Okres Šumperk	124 475	14,6	71,0	14,4	40,1	1032,1
Olomoucký kraj	641 791	14,2	71,0	14,7	40,3	1048,5
Česká republika	10 381 130	14,2	71,2	14,6	40,3	1042,3

Porovnání procentuálního zastoupení jednotlivých věkových kategorií s vyššími administrativními jednotkami neukazuje na žádné výrazné rozdíly. Také průměrný věk se pohybuje kolem 40 let. Ve všech sledovaných jednotkách je v populaci přítomno více žen, indexy feminity se pohybují kolem 1 040 %.

7.3. Struktura obyvatelstva podle národnosti

Při porovnání národnostní struktury ve zkoumané oblasti během posledních dvou proběhnuvších sčítání jsou patrné značné rozdíly. Zatímco většina obyvatel se nyní hlásí k české národnosti, v roce 1991 hrála velký význam i národnost moravská. Rozdíl poměrného zastoupení české a moravské národnosti tvoří v roce 1991 i v roce 2001 téměř shodně 20 procentních bodů. Podle sčítání v roce 2001 představují v součtu

⁴² Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-13>>

⁴³ tamtéž; vlastní výpočty

⁴⁴ odhad průměrného věku; vypočítáno na základě věkových kategorií

občané české a moravské národnosti 96,9 % populace SO ORP Zábřeh. O pouhé 0,2 procentního bodu je tento součet menší při předcházejícím sčítání lidu.

Tab. 8: Srovnání národnostní struktury obyvatelstva SO ORP Zábřeh v letech 1991 a 2001⁴⁵

rok	Podíl národnosti (%)					
	česká	moravská	slovenská	německá	polská	ostatní
1991	69,4	27,3	1,8	0,3	0,1	1,1
2001	89,5	7,4	1,1	0,2	0,1	1,7

O výraznějším zastoupení jiných národností se v oblasti nedá hovořit. Necelá 2 % občanů slovenské národnosti zde žilo před 18 lety, ještě před rozdělením Československa. Nyní najdeme slovenské obyvatele pouze ojediněle, a to spíše ve městech nebo větších obcích. Po dříve (2. světová válka) zde hojně žijícím německém obyvatelstvu, které na území Zábřežska sídlilo, zbylo velmi málo. Z tabulky (tab. 9) je vidět prudký pokles občanů německé národnosti na Zábřežsku. Zatímco před 2. sv. válkou žilo v politickém okrese Zábřeh 37,8 % a v soudním okrese Zábřeh 23,8 % občanů německé národnosti, dnes jejich zastoupení tvoří pouhé dvě desetiny procenta. Oproti roku 1930 najdeme dnes na území Zábřežska vícero cizích národností, avšak s menším zastoupením příslušníků jednotlivých národnostních skupin.

Tab. 9: Národnostní složení před válkou (1930) a v současnosti (2001)⁴⁶

rok	území	Podíl národnosti (%)		
		česká	německá	jiná
1930	politický okres Zábřeh	61,2	37,8	0,2
	soudní okres Zábřeh	75,4	23,8	0,1
2001	ORP Zábřeh	89,5	0,2	10,3

V několika obcích (Štítý, Horní Studénky, Rovensko a další) vzhledem k jejich poloze blízké hranicím najdeme nevýznamný podíl lidí s polskou národností. V ojedinělých případech v obcích správního obvodu nalezneme i obyvatele romské, vietnamské, ukrajinské či ruské národnosti. Pro tuto statistiku je ale jejich zastoupení nepodstatné.

⁴⁵ Pramen: Okresní statistická správa v Šumperku, 1993, s. 37–38;

Sčítání lidu, domů a bytů 2001: Základní informace o České republice, krajích, okresech a obcích [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW:

<<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/okresy/CZ0715>>; vlastní výpočty

⁴⁶ Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M., 1974, s. 128.; vlastní výpočty

Tab. 10: Srovnání národnostní struktury ve vybraných územních jednotkách v roce 2001⁴⁷

území	Podíl národnosti (%)					
	česká	moravská	slovenská	německá	polská	ostatní
ORP Zábřeh	89,5	7,4	1,1	0,2	0,1	1,7
okres Šumperk	89,1	6,4	1,5	0,4	0,2	2,4
Olomoucký kraj	87,8	7,7	1,8	0,3	0,1	2,3
Česká republika	90,4	3,7	1,9	0,4	0,5	3,1

Velmi podobná národnostní struktura obyvatelstva je zřejmá při srovnávání ORP s jeho spádovým okresem a krajem a také celou Českou republikou. Výraznější je rozdíl pouze v celorepublikovém zastoupení moravského obyvatelstva, které nemá prakticky žádné zastoupení v Čechách. Zastoupení občanů moravské národnosti je v České republice přesně poloviční vzhledem k ORP Zábřeh. O 0,3 procentní body více než v ORP je moravských obyvatel v celém Olomouckém kraji. Nejmenší procentuální zastoupení ostatních národností žijících mezi vybranými územními jednotkami nalezneme právě v ORP Zábřeh, neboť se zde vyskytují převážně malé vesnice s více méně zde narozeným obyvatelstvem.

7.4. Struktura obyvatelstva podle náboženského vyznání

Obyvatelstvo Zábřežska nepatří k silně věřícím. Při sčítání lidu v roce 1991 byla zjištěna lehce nadpoloviční většina obyvatelstva hlásící se k určitému náboženskému vyznání. Při následujícím sčítání o 10 let později bylo věřících občanů o 12,7 procentních bodů méně a představovali o 5,6 procentních bodů nižší podíl než obyvatelé bez vyznání. V předcházejícím cenzálním roku tvořili nevěřící zhruba čtvrtinový podíl na celkovém počtu obyvatel. U zbylého obyvatelstva nebyl druh vyznání zjištěn. Pro oba roky platí vysoké procento občanů hlásících se k římskokatolické církvi.

⁴⁷ Pramen: *Sčítání lidu, domů a bytů 2001: Základní informace o České republice, krajích, okresech a obcích* [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>>; vlastní výpočty

Tab. 11: Srovnání náboženské struktury obyvatelstva SO ORP Zábřeh v letech 1991 a 2001⁴⁸

rok	věřící		z toho římskokatolická církev		bez vyznání	
	absolutní počet	podíl věřícího obyvatelstva v ORP (%)	absolutní počet	podíl na věřícím obyvatelstvu (%)	absolutní počet	podíl nevěřícího obyvatelstva v ORP (%)
1991	18 709	55,1	17 281	92,4	9 331	27,5
2001	14 386	42,4	12 658	88,0	16 270	48,0

Největší podíl (70,4 %) obyvatel v roce 2001 přihlášených k nějaké konkrétní víře a zároveň nejmenší podíl (17,5 %) obyvatel bez vyznání bychom našli v obci Svěbohov. Největší podíl římských katolíků (98,2 %) na věřícím obyvatelstvu byl zaznamenán v Horních Studénkách. Kromě římskokatolického vyznání se můžeme na Zábřežsku setkat nejčastěji s občany hlásícími se k československé husitské církvi nebo českobratrské církvi evangelické. Ani jedna z těchto církví v žádné obci správního obvodu však není dominantní, všude značně převažují katolíci. V Hrabové je největší počet nekatolíků, konkrétně 29 % evangelíků, 1 % československých husitů a 3,4 % obyvatel jiného vyznání. Nutno dodat, že katolíků je v této obci 66,6 %.

Tab. 12: Srovnání náboženské struktury ve vybraných územních jednotkách v roce 2001⁴⁹

území	Podíl religiozity (%)		
	věřícího obyvatelstva	římských katolíků na věřícím obyvatelstvu	obyvatelstva bez vyznání
ORP Zábřeh	42,4	88,0	48,0
okres Šumperk	35,1	85,3	56,1
Olomoucký kraj	37,0	87,6	53,8
Česká republika	32,1	83,4	59,0

Při srovnání religiozity s administrativně vyššími celky docházíme k přibližně stejným hodnotám, čili podíly věřícího a nevěřícího obyvatelstva ve správním obvodu ORP Zábřeh nevybočují výrazně z průměrů. Z tabulky je zřejmé, že ORP disponuje větším podílem obyvatelstva věřícího i přihlášeného k římskokatolické církvi, a také nejmenším procentuálním zastoupením ateistů. Protipólem hodnot těchto ukazatelů je

⁴⁸ Pramen: Český statistický úřad: *SLDB 2001 - SO ORP Zábřeh* [online]. 23. 4. 2005 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/sldb_2001_so_orp_zabreh>; vlastní výpočty

⁴⁹ Pramen: *Sčítání lidu, domů a bytů 2001: Základní informace o České republice, krajích, okresech a obcích* [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>>; vlastní výpočty

Česká republika, okres s krajem se od sebe liší ve všech ukazatelích rozdílem 2 procentních bodů.

7.5. Struktura obyvatelstva podle vzdělanostní úrovně

Ve srovnání s vyššími územními jednotkami se vyskytuje v ORP Zábřeh nižší podíl (5,7 %) vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva. Stejná situace je i u středního vzdělání zakončeného maturitou. Oproti vyšším územním celkům je na Zábřežsku větší procentuální zastoupení základního (25,9 %) i středního vzdělání bez maturity. Situace je způsobena především stárnoucí populací žijící na vesnicích, která se většinou po splnění povinné základní školní docházky stávala ekonomicky aktivní.

Hodnoty syntetických ukazatelů vzdělanosti ale vypovídají o tom, že v ORP není úroveň vzdělání mezi porovnávanými územními jednotkami zcela nejnižší. Vyšší úroveň vzdělání má Olomoucký kraj (2,2), ORP s okresem si stojí stejně na 2,1. Nejhorší úrovní vzdělanosti disponuje v součtovém úhrnu Česká republika.

Tab. 13: Srovnání vzdělanostní úrovně ve vybraných územních jednotkách v roce 2001⁵⁰

území	obyvatelstvo 15+	Podíl vzdělání (%)				ukazatel vzdělanosti
		základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské	
ORP Zábřeh	27 959	25,9	41,6	25,7	5,7	2,1
okres Šumperk	104 908	25,8	40,1	26,1	6,5	2,1
Olomoucký kraj	533 985	23,6	39,1	27,7	8,1	2,2
Česká republika	8 575 198	23,0	38,0	28,4	8,9	2,0

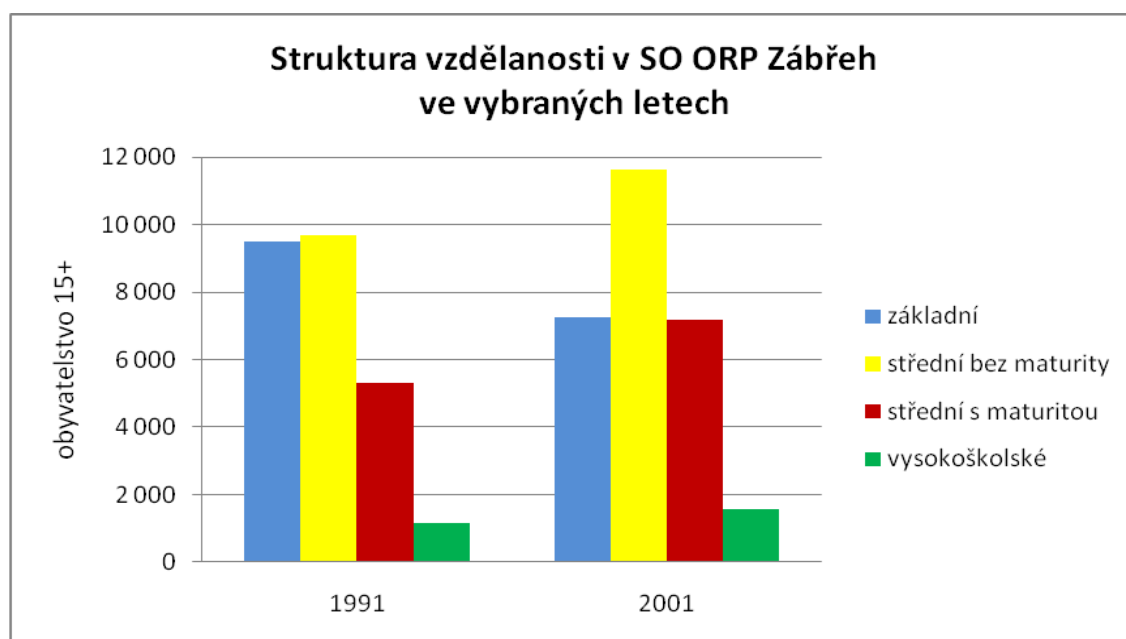
Od roku 1991 do roku 2001, kdy se zjišťovala vzdělanostní úroveň při sčítání, došlo v SO ORP Zábřeh k malému zvýšení obyvatel s vysokoškolským titulem. Stoupla i úroveň vzdělání středního, s maturitou i bez maturity, naopak klesl počet obyvatel s pouhým základním nebo nedokončeným vzděláním.

⁵⁰ Pramen: *Sčítání lidu, domů a bytů 2001: Základní informace o České republice, krajích, okresech a obcích* [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/index>>; vlastní výpočty

Tab. 14: Vývoj vzdělanosti obyvatelstva SO ORP Zábřeh⁵¹

rok	obyvatelstvo 15+	základní		střední bez maturity		střední s maturitou		vysokoškolské	
		abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1991	26 025	9 506	36,5	9 672	37,1	5 322	20,5	1 138	4,4
2001	27 959	7 250	25,9	11 630	41,6	7 182	25,7	1 585	5,7

V roce 2001 se obyvatelstvo se základním a nedokončeným vzděláním podílelo na celkovém podílu patnáctileté populace a starší o 10,6 procentních bodů méně než při předchozím sčítání. Tento rozdíl je největší změnou ve vzdělanosti ve správním obvodu ORP Zábřeh. U vysokého školství došlo k nárůstu vzdělanosti o 1,3 procentního bodu. Střední vzdělání bez maturity vzrostlo o 4,5 procentních bodů, maturitní zkoušku složilo o 1 860 obyvatel více.

Obr. 7: Srovnání vzdělanosti obyvatel SO ORP Zábřeh v letech 1991 a 2001⁵²

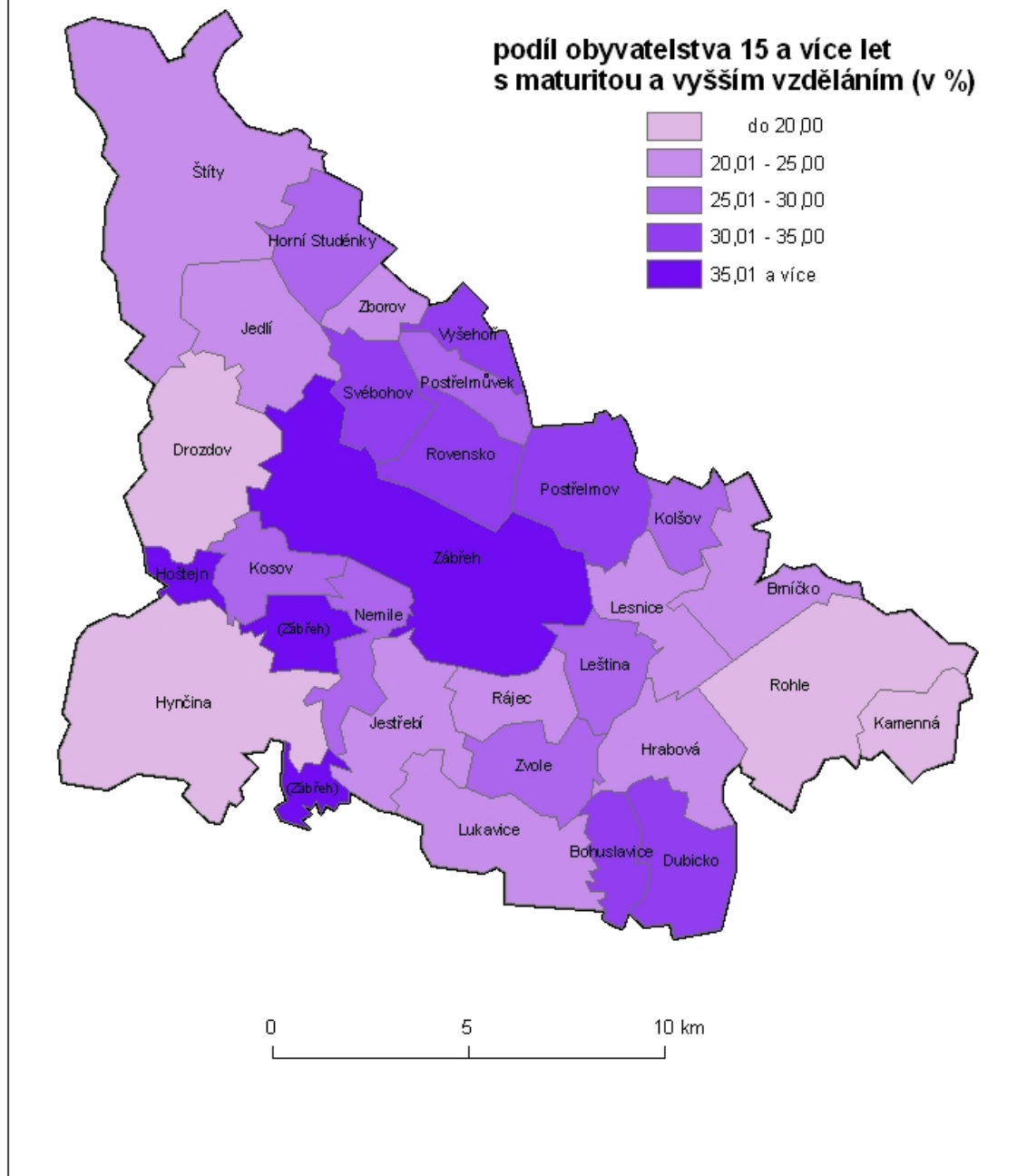
Současně zde platí trend, že největší procentuální zastoupení vysokoškolského vzdělání najdeme ve velkých obcích, v této oblasti konkrétně v Zábřehu s podílem 7,7 %, dále s více než 6 % v Bohuslavicích, Dubicku a Postřelmově. Nejmenší podíl vysokoškoláků je v obci Vyšehoří (1,8 %), následují obce Hrabová, Kolšov a Zborov s 2,2 %.

⁵¹ Pramen: Český statistický úřad: SLDB 2001 - SO ORP Zábřeh [online]. 23. 4. 2005 [cit. 2009-04-11]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/sldb_2001_so_orp_zabreh>; vlastní výpočty

⁵² Český statistický úřad - Olomouc : SLDB 2001 - SO ORP Zábřeh [online]. 2009 , 23. 4. 2005 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/sldb_2001_so_orp_zabreh>.

VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA OBYVATELSTVA

SO ORP Zábřeh
(k 1. 3. 2001)

Obr. 8: Vzdělanostní úroveň v SO ORP Zábřeh v roce 2001⁵³

⁵³ Zdroj: SLDB 2001

7.6. Struktura obyvatelstva podle ekonomické aktivity

Podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva se ve všech sledovaných územních jednotkách pohybuje kolem 50 %, tedy poloviny populace. Přitom dále platí, že z počtu ekonomicky aktivních obyvatel je zaměstnaný zhruba 90% podíl. V SO ORP Zábřeh je zaměstnáno 89,7 % obyvatel z počtu ekonomicky aktivních. V samotném městě je to o desetinu procentního bodu méně. Vyšší podíl zaměstnaného obyvatelstva má pouze celá Česká republika.

Tab. 15: Ekonomická aktivita obyvatelstva ve vybraných územních jednotkách v roce 2001⁵⁴

území	počet obyvatel	z toho			
		EAO	podíl na celkovém počtu obyvatel (%)	v tom	
				zaměstnané	podíl na EAO (%)
město Zábřeh	14 561	7 422	51,0	6 652	89,6
ORP Zábřeh	33 929	16 885	49,8	15 147	89,7
okres Šumperk	126 567	63 664	50,3	56 586	88,9
Olomoucký kraj	639 369	324 278	50,7	285 985	88,2
Česká republika	10 230 060	5 253 400	51,4	4 766 463	90,7

Počet ekonomicky aktivních obyvatel v ORP Zábřeh během let 1991–2001 klesl o 701 lidí. Tento pokles ekonomicky aktivních obyvatel nelze zdůvodnit snížením celkového počtu obyvatel, neboť ten klesl pouze o 5 lidí. Naopak může souviset se stárnutím zábřežské populace, tedy zvyšujícím se podílem ekonomicky neaktivního obyvatelstva. Pokles zaměstnaného ekonomicky aktivního obyvatelstva představuje 4,5 procentních bodů, což je 1 415 lidí.

Tab. 16: Srovnání ekonomické aktivity obyvatelstva SO ORP Zábřeh ve vybraných letech⁵⁵

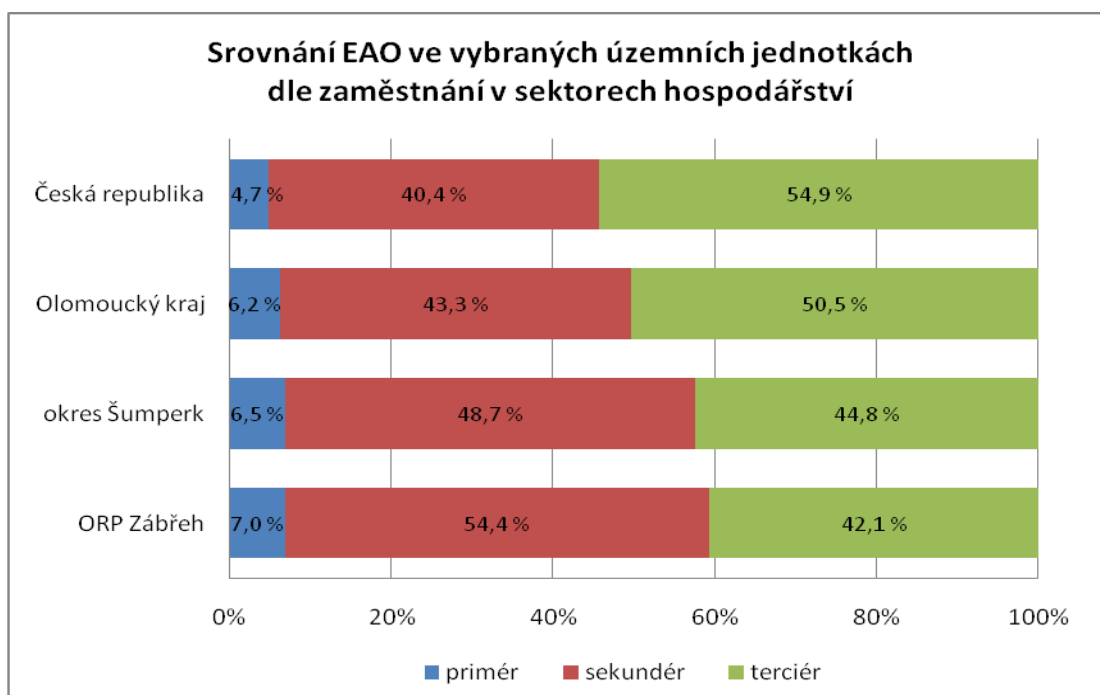
rok	EAO	z toho zaměstnaní							
		abs.	%	v tom					
				primér	%	sekundér	%	terciér	%
1991	17 586	16 562	94,2	2 504	15,1	8 690	52,5	5 368	32,4
2001	16 885	15 147	89,7	1 060	7,0	8 236	54,4	6 371	42,1

Rozdíly v zastoupení zaměstnaných v jednotlivých sektorech hospodářství jsou zřejmé z tabulky 16. Velký pokles zaměstnanosti nastal v primárním a terciálním sektoru. V zemědělství, lesnictví a vodohospodářství se zaměstnanost snížila o 8,1

⁵⁴ Pramen: Kol. autorů ČSÚ, 2004, 72 s.; Kol. autorů ČSÚ, 2003, 332 s.

⁵⁵ Pramen: Okresní statistická správa v Šumperku, 1993, s. 40–42;

procentních bodů. Ve službách naopak zaměstnanost stoupla, konkrétně o 9,7 procentních bodů. U sekundéru došlo k nevýraznému zvýšení zde zaměstnaných osob (1,9 procentních bodů).

Obr. 9: Srovnání ekonomické aktivity obyvatelstva ve vybraných územních jednotkách podle odvětví zaměstnání v roce 2001⁵⁶

Ve vyšších územních jednotkách, do kterých spadá SO ORP Zábřeh, lze pozorovat přibližně stejné rozdělení ekonomicky aktivních zaměstnaných obyvatel. Vyšším podílem zaměstnaných v priméru i sekundéru disponuje ORP Zábřeh, v terciéru Česká republika. Nejvíce se ORP Zábřeh odvětvovým rozložením zaměstnaných přibližuje šumperskému okresu, ve kterém, stejně jako u ORP, převládají obce venkovského charakteru. Ve vyšších administrativních jednotkách převládá zaměstnanost v sektoru služeb, což souvisí s městským stylem života.

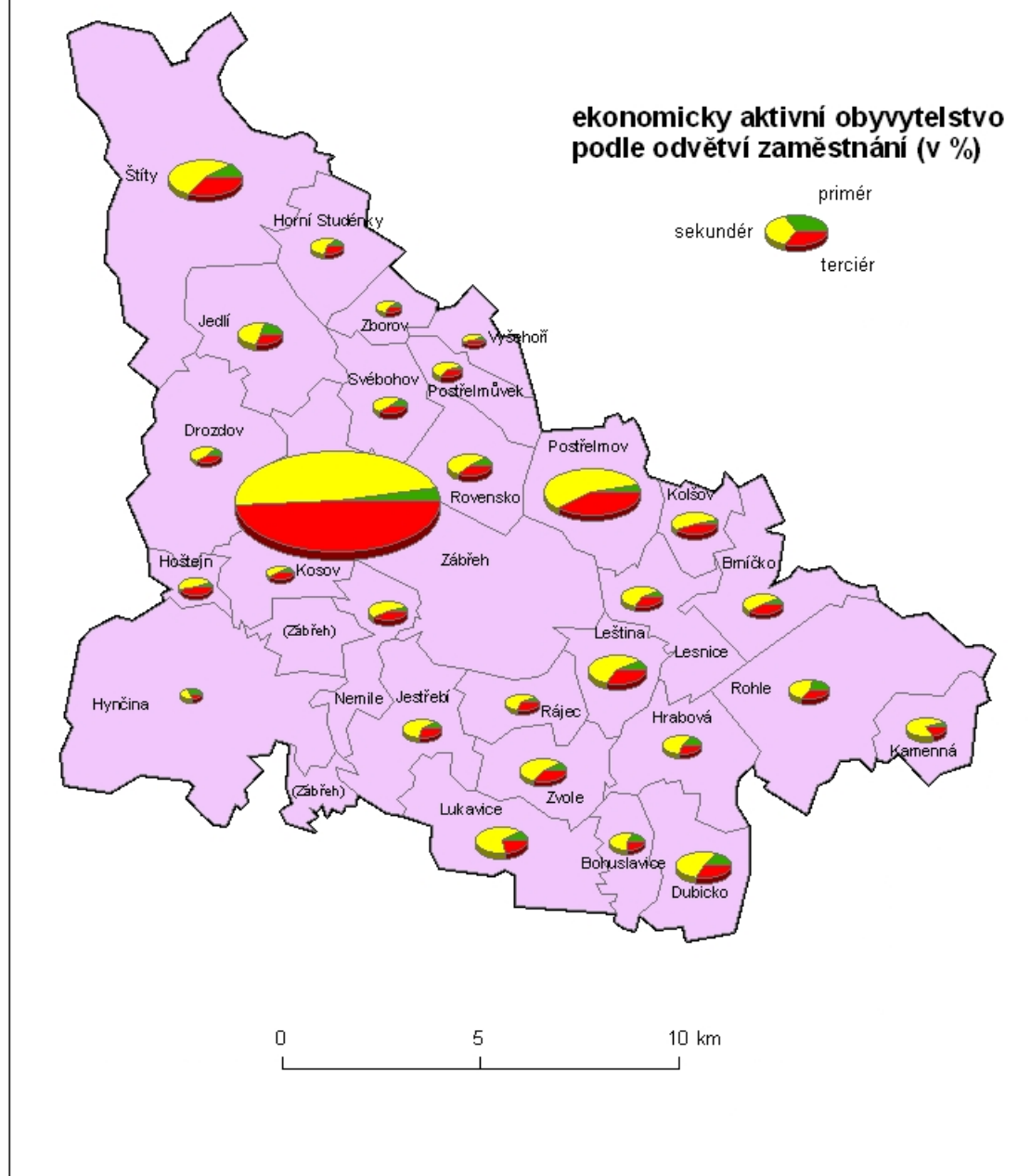
Mezi jednotlivými obcemi správního obvodu je nejméně zaměstnaných osob v primárním sektoru ve městě Zábřeh (2,8 %), nejvíce v Hynčíně (25 %). V sekundárním sektoru pracuje největší podíl ekonomicky aktivního zaměstnaného obyvatelstva v Kamenné (70,6 %) a nejmenší podíl v Hynčíně (35,7 %). Nejmenší podíl (15,7 %) pracujících v terciéru má obec Kamenná a nejvyšší (48 %) obec Vyšehoří. V Zábřehu je v terciálním sektoru zaměstnán o 2,7 procentních bodů menší podíl obyvatelstva než ve Vyšehoří.

⁵⁶ Pramen: Kol. autorů ČSÚ, 2004, 72 s.; Kol. autorů ČSÚ, 2003, 332 s.

STRUKTURA EKONOMICKY AKTIVNÍHO OBYVATELSTVA PODLE ODVĚTVÍ

ORP Zábřeh

(k 1. 3. 2001)

Obr. 10: Struktura EAO v SO ORP Zábřeh podle odvětví zaměstnání⁵⁷

⁵⁷ Zdroj: SLDB 2001

8. Pohyb obyvatelstva

Pohyb obyvatelstva bývá sledován ze dvou hledisek. Prvním je přirozený pohyb obyvatelstva, který vyjadřuje porodnost a úmrtnost, druhým je migrace obyvatel, tedy mechanický pohyb populace.

Tab. 17: Pohyb obyvatelstva SO ORP Zábřeh v letech 1990 až 2007⁵⁸

rok	střední stav obyv.	počet živě narozených	počet zemřelých	hmp ⁵⁹ (‰)	hmú ⁶⁰ (‰)	přiroz. přírůstek	migrač. saldo	celk. přírůstek
1990	33 805	523	332	15,5	9,8	191	-163	28
1991	33 833	502	340	14,8	10,0	162	-70	92
1992	34 108	420	308	12,3	9,0	112	-6	106
1993	34 194	451	326	13,2	9,5	125	-39	86
1994	34 281	429	300	12,5	8,8	129	-42	87
1995	34 316	344	316	10,0	9,2	28	7	35
1996	34 270	314	300	9,2	8,8	14	-60	-46
1997	34 219	291	310	8,5	9,1	-19	-32	-51
1998	34 190	318	304	9,3	8,9	14	-43	-29
1999	34 105	270	303	7,9	8,9	-33	-52	-85
2000	34 091	302	322	8,9	9,4	-20	6	-14
2001	33 895	290	331	8,6	9,8	-41	-15	-56
2002	33 814	297	350	8,8	10,4	-53	-28	-81
2003	33 868	344	317	10,2	9,4	27	27	54
2004	33 720	278	346	8,2	10,3	-68	-80	-148
2005	33 674	313	308	9,3	9,1	5	-51	-46
2006	33 626	335	317	10,0	9,4	18	-66	-48
2007	33 567	362	325	10,8	9,7	37	-96	-59

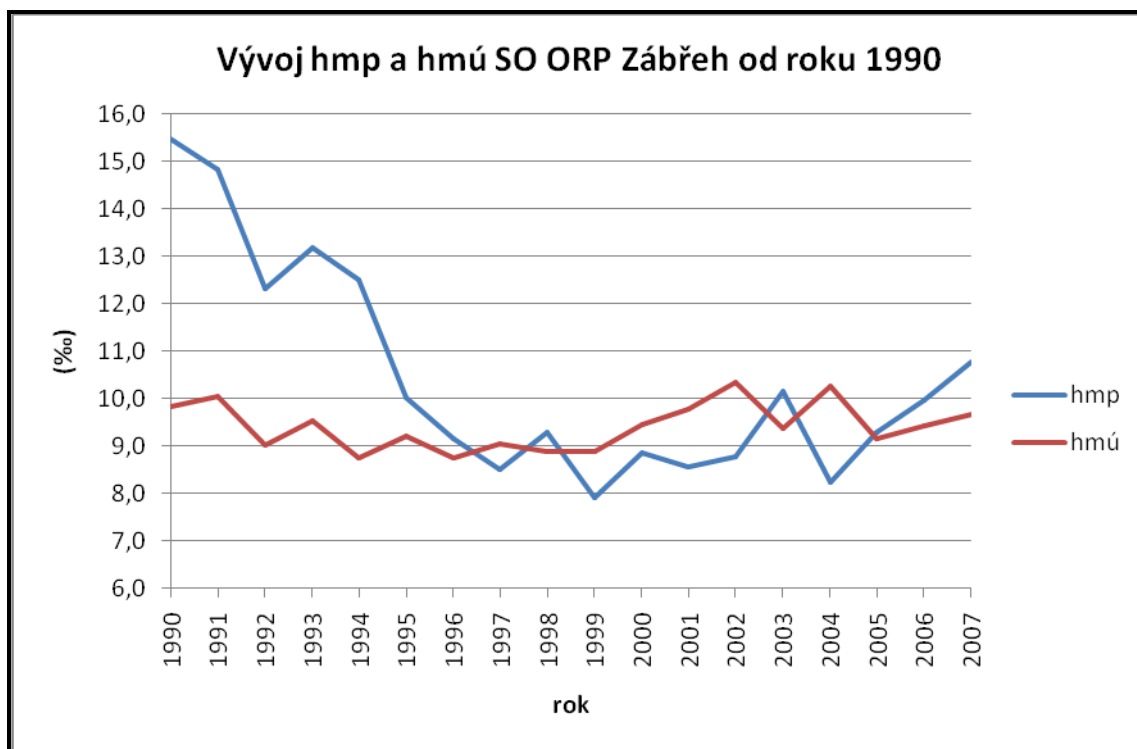
V první třetině sledovaného období (roky 1990–1995) lze pozorovat zvyšování počtu obyvatel. Důvodem je vysoký přirozený přírůstek obyvatelstva, tedy vyšší počet živě narozených než zemřelých. Největší hrubou míru porodnosti dosáhla ORP v roce 1990 s 523 narozenými. Hrubá míra porodnosti se přesto během tohoto šestiletí snížila o 5,5 ‰, hrubá míra úmrtnosti se udržovala na zhruba stejných hodnotách kolem 9 ‰. Od roku 1996 začalo docházet k postupnému snižování velikosti populace. Většina roků se vyznačuje vyšší úmrtností oproti porodnosti. Čtyři z šesti let druhé třetiny období mají vyšší hmú než hmp. Celkový přírůstek je v celé druhé třetině sledovaného období záporný. Podobně je na tom i poslední triáda 2002–2007. Hmú převyšuje hmp o 1,5 ‰.

⁵⁸ Pramen: Český statistický úřad: ORP Zábřeh [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/so_orp_zabreh>; vlastní výpočty

⁵⁹ hrubá míra porodnosti

⁶⁰ hrubá míra úmrtnosti

Vůbec nejvíce, 350 osob, zemřelo z celého sledovaného období v roce 2002. Největší přirozený přírůstek celého období nastal hned v roce 1990, nejmenší v roce 2004. Rozdíl počtu obyvatel prvního a posledního sledovaného roku činí 238 obyvatel. V 1995, při největším středním stavu obyvatel 34 316 lidí, čítalo území o 749 obyvatel více než v posledním sledovaném roce. Nejmenší rozdíl v počtu narozených a zemřelých (5) nastal roku 2005.

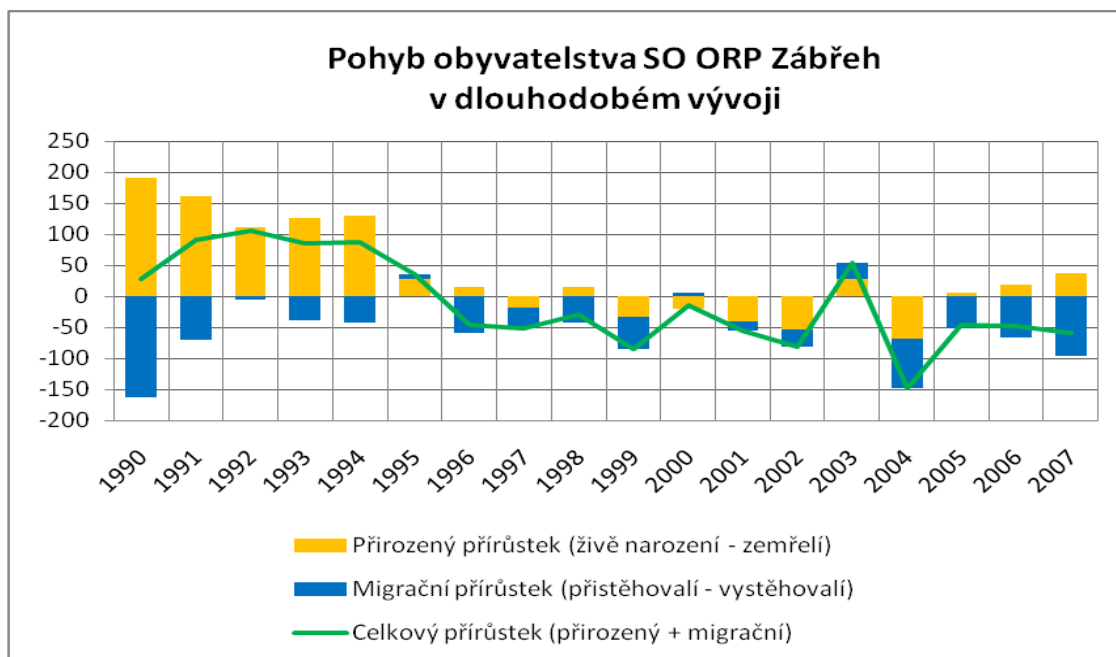

Obr. 11: Vývoj hrubé míry porodnosti a hrubé míry úmrtnosti SO ORP Zábřeh v období 1990–2007⁶¹

Mechanický pohyb obyvatelstva závisí na počtu přistěhovalých, respektive vystěhovalých osob do nebo ze správního obvodu ORP. Celkový přírůstek stěhováním vyjadřuje migrační saldo. Pokud je vystěhovalých více než přistěhovalých, je saldo záporné. Pouze tři roky (1995, 2000 a 2003) mají kladné saldo.

⁶¹ Pramen: Český statistický úřad: *ORP Zábřeh* [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/so_orp_zabreh>; vlastní výpočty a zpracování

Obr. 12: Vývoj celkového přírůstku obyvatelstva SO ORP Zábřeh mezi lety 1990 a 2007⁶²

Největší rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými obyvateli nastal v roce 1990, přičemž více bylo vystěhovalých, tedy byl záporný přírůstek stěhováním. Migrace někdy může výrazně ovlivnit celkový přírůstek obyvatelstva. Na příklad v roce 1990 byl vysoký přirozený přírůstek a zároveň hodně záporné saldo, tedy celkový přírůstek obyvatelstva v ORP byl relativně malý. Největší celkový přírůstek obyvatelstva nastal roku 1992, naopak nejmenší roku 2004 díky zápornému přirozenému, migračnímu přírůstku. Souhrnně je celkový přírůstek kladný do roku 1995, poté, vyjma roku 2003, stále záporný.

Tab. 18: Srovnání hrubých měr porodnosti a úmrtnosti SO ORP Zábřeh s administrativně vyššími jednotkami⁶³

	1995		2001		2007	
	hmp (‰)	hmú (‰)	hmp (‰)	hmú (‰)	hmp (‰)	hmú (‰)
ORP Zábřeh	10,0	9,2	8,6	9,8	10,8	9,7
okres Šumperk	9,7	9,7	8,9	9,5	10,8	10,5
Olomoucký kraj	9,2	11,0	8,9	10,4	10,8	10,1
Česká republika	9,3	11,4	8,9	10,5	11,1	10,1

⁶² Pramen: Český statistický úřad: ORP Zábřeh [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/so_orp_zabreh>; vlastní zpracování

⁶³ Pramen: Český statistický úřad: ORP Zábřeh [online]. 30. 5. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/so_orp_zabreh>; Český statistický úřad: Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008 [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://notes.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-01>>; Český statistický úřad: Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008 [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-04]. Dostupný z WWW: <<http://notes.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-15>>.

Hodnoty hrubých měr porodnosti a úmrtnosti ORP Zábřeh porovnané s těmito hodnotami vyšších územních jednotek jsou téměř shodné. V dlouhodobém vývoji došlo nejprve (rok 2001) k poklesu hrubé míry porodnosti. Nejvíce v samotném ORP o 1,4 ‰, nejméně v Olomouckém kraji o 0,3 ‰. V roce 2007 byl ale ve všech administrativních jednotkách zaznamenán nárůst porodnosti. Vzhledem k počátku sledovaného období (rok 1995) to bylo nejvíce v České republice, konkrétně o 1,8 ‰, a nejméně v ORP o 0,8 ‰. Vzhledem k roku 2001 nastal největší růst porodnosti opět v České republice a také v ORP Zábřeh o 2,2 ‰. Nejmenší výkyvy v porodnosti v dlouhodobém vývoji nastaly v okrese Šumperk.

Celostátně a celokrajově došlo v období let 1995–2007 k poklesu úmrtnosti, v okrese i ORP úmrtnost vzrostla. V roce 2001 jako jediná zaznamenala nárůst hrubé míry úmrtnosti ORP Zábřeh, v roce 2007 to byl okres Šumperk. V ORP se hmů o 0,1 ‰ na konci sledovaného období snížila. Nejvíce od roku 1995, o 1,3 ‰, klesla úmrtnost v České republice, přesto je stále vyšší vzhledem k ORP, kde došlo nejprve k jejímu zvýšení. Největší úmrtnost je na úrovni okresu, a to 10,5 ‰.

Při porovnání ORP Zábřeh s ostatními správními jednotkami vidíme, že v roce 1995 zde byla největší porodnost a nejmenší úmrtnost, na konci období 1995–2007 se porodnost držela na stejné úrovni s okresem a krajem, byla však menší vzhledem k hodnotě porodnosti České republiky. Naopak úmrtnost je na začátku i konci sledovaného období nižší vzhledem k okresu, kraji i republice. Průměrná hrubá míra porodnosti všech zkoumaných administrativních jednotek v roce 2007 je necelých 10,9 ‰, průměrná hrubá míra úmrtnosti 10,1 ‰.

9. Dojížd'ka do zaměstnání a škol

9.1. Dojížd'ka do zaměstnání v pracovním mikroregionu Zábřeh

Dojížd'ka obyvatel za prací je jeden z klíčových regionálně-tvorných procesů⁶⁴. Podle převládající orientace celkové dojížd'ky za prací byly vymezeny mikroregiony dojížd'ky. Tyto pracovní mikroregiony tvoří územně souvislé celky, které jsou tvořeny jádrem (centrem) a spádovým zázemím. V Olomouckém kraji je takto vymezeno 11 pracovních mikroregionů, jeden z nich má své centrum v Zábřehu. Spádovou oblast tvoří 20 obcí správního obvodu ORP Zábřeh. Obce Kamenná, Rohle, Lukavice, Dubicko, Bohuslavice, Zvole a Hrabová v dojížd'ce za prací spádují do Mohelnice, obec Kolšov do Šumperku. Naopak jedna obec (Písařov) z šumperského správního obvodu náleží k zábřežskému pracovnímu mikroregionu.

Zábřežský pracovní mikroregion tedy zahrnuje 21 obcí s celkovou rozlohou 22 100 ha. Celkem zde žije 28 840 obyvatel, z toho 14 561 v jádru a 14 276 v jeho zázemí. Jádro, tedy Zábřeh a jeho příměstské části, představuje 50,5 % obyvatel mikroregionu a koncentruje se v něm 68,1 % pracovních příležitostí v této oblasti, tedy dvě třetiny z celkových pracovních příležitostí. V pracovním mikroregionu žije 12 868 zaměstnaných, ale pracovní příležitosti představuje pouhých 10 895 míst. Za prací odtud vyjíždí 6 369 zaměstnaných. Saldo dojížd'ky je záporné (- 1 916). Intenzita celkové vyjížd'ky z mikroregionu za prací je jedna z nejvyšších v Olomouckém kraji (49,7 %). Prakticky shodnou hodnotu tohoto ukazatele má i Litovelský mikroregion.

9.2. Dojížd'ka do zaměstnání a škol v SO ORP Zábřeh

Struktura dojížd'ky ve správním obvodu ORP je sledována ze dvou hledisek, konkrétně dojížd'ka v samotném ORP a dojížd'ka do města Zábřeh. V obvodu je celkově zaznamenáno 12 637 obsazených pracovních míst, z nichž 59 % se nachází ve městě Zábřeh. Z počtu zaměstnaných obyvatel, kteří mají trvalé bydliště v některé z obcí ORP, vyjíždí za prací 7 888 lidí, z toho 1 614 do centra⁶⁵. Ze Zábřehu dojíždí obyvatelé za prací především do Šumperku (565 pracujících). Z dalších obcí vede druhý hlavní směr dojížd'ky v rámci jiného správního obvodu ORP do Mohelnice. V ORP se setkáváme

⁶⁴ Pramen: Český statistický úřad: *Dojížd'ka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB 2001)* [online]. 2001 [cit. 2009-04-16]. Dostupný z WWW:

<<http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/p/13-7109-04>>.

⁶⁵ město Zábřeh

s výrazně záporným saldem dojížděky, které také poukazuje na mnohem menší míru nabízených pracovních míst, než je úhrn ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Tab. 19: Struktura dojížděky za prací v SO ORP a městě Zábřeh v roce 2001⁶⁶

	zaměstnaní v obci žijící	vyjíždějící z obce za prací		dojíždějící do obce za prací		OPM ⁶⁷	saldo dojížděky
ORP Zábřeh	15 147	7 888	52,1 %	5 378	42,6 %	12 637	-2 510
město Zábřeh	6 652	2 202	33,1 %	3 001	40,3 %	7 451	799

Podílem obsazených pracovních míst a počtu zaměstnaných ekonomicky aktivních obyvatel žijících v dané obci získáme index pracovní funkce, podle kterého klasifikujeme pracovní funkci obce. Do kategorie obcí s pracovní funkcí lze na Zábřežsku zařadit pouze 5 obcí (Zábřeh, Štítý, Lukavice, Kamenná, Hrabová), přičemž žádná z nich nespadá do kategorie výrazně pracovních. Naopak obcí s obytnou funkcí je 19, z nichž 8 má funkci výrazně obytnou.

Při sčítání v roce 2001 bylo v SO ORP Zábřeh zjištěno 6 439 žáků dojíždějících do škol různých typů. Vzhledem k tomu, že v mnoha obcích ORP Zábřeh je zastoupen jen první stupeň škol, podílí se na dojížděce do školy i velký podíl (14,7 %) žactva plnící povinnou základní školní docházku. Do ostatních obcí v okrese Šumperk, tedy vyjma obcí ORP Zábřeh, dojíždí do škol 36,4 % žáků.

Z celkového počtu vyjíždějících do zaměstnání a žáků do škol mimo obec koná denní dojížděku 89,7 %.

⁶⁶ Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-24].

Dostupný z WWW:

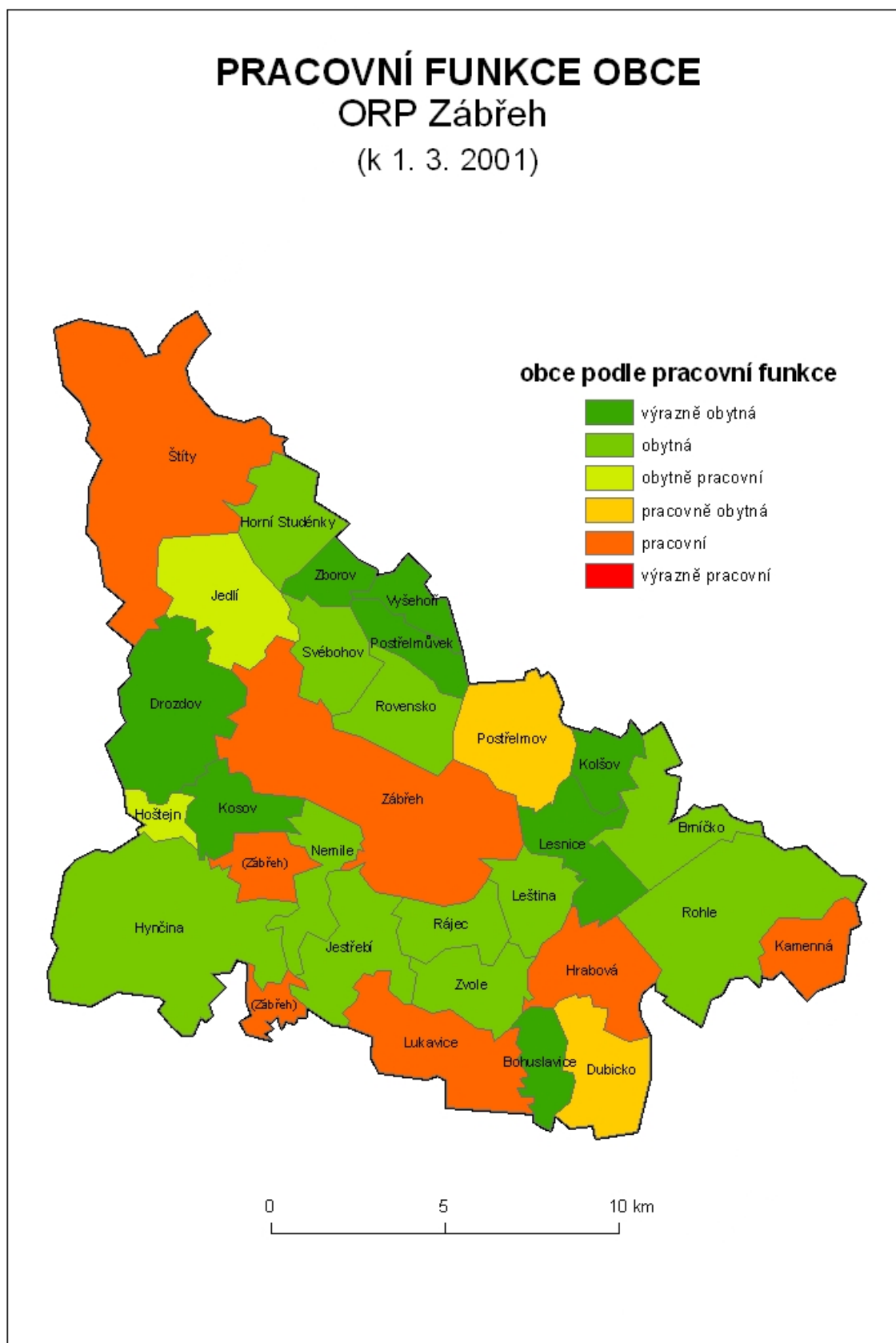
<http://dw.czso.cz/iPublMan/publikace_detail_fs.jsp?publikaceid=4208&pubvystid=3593&lstqryid=1>.

⁶⁷ obsazená pracovní místa

PRACOVNÍ FUNKCE OBCE

ORP Zábřeh

(k 1. 3. 2001)

Obr. 13: Rozdělení obcí SO ORP Zábřeh podle pracovní funkce⁶⁸

⁶⁸ Pramen: SLDB 2001

10. Hospodářství

10.1. Doprava

V silniční infrastruktuře správního obvodu ORP Zábřeh chybí dálnice i rychlostní komunikace. Nejbližší rychlostní komunikace je mezinárodní silnice E 442 ve vzdálenosti 12 km od Zábřehu směrem na Mohelnici. Nejdůležitějšími tahy jsou dvě silnice 1. třídy. Silnice I/44 začíná v Mohelnici a vede k ORP Zábřeh, kde pokračuje přes katastrální území Lukavice, Rájce a Zvole⁶⁹. Dále se táhne k Zábřehu, kolem kterého je vedena pravostranným obchvatem (dokončen 1998), a k Postřelmovu. Tato silnice vede až do Polska, stejně jako druhá silnice první třídy, konkrétně I/43. Tato vede z Brna a na území zkoumaného správního obvodu pokračuje od Lanškrouna do Štítů.

Větší zastoupení mají silnice 2. třídy. Silnice II/315 spojuje obce Hoštejn, Kosov, Zábřeh, Leština, Hrabová a Dubicko. Od Leštiny na Lesnici a Brníčko vede II/370. Ze Zábřehu k Rovensku vede II/369, která pokračuje k Postřelmůvku. U Rovenska se větví a severozápadním směrem se táhne přes Svěbohov a kolem Horních Studének ke Štítům silnice II/368⁷⁰. Ostatní obce jsou propojeny silnicemi 3. třídy, které povětšinou nejsou v dobrém stavu.

Mezi obcemi oblasti existuje veřejná autobusová doprava, v Zábřehu funguje také městská hromadná doprava, která je realizována třemi autobusovými linkami⁷¹.

Železniční doprava je zastoupena důležitým spojením Praha – Olomouc – Bohumín, které bylo budováno v letech 1842–1845. Na území SO ORP se na této trati nacházejí přestupní stanice v Zábřehu a zastávka v Hoštejně. Roku 1871 byla dokončena odbočka ze Zábřehu do Šumperka a Sobotína. Tato trať na rozdíl od první zmíněné není elektrifikována.

Dodávka zemního plynu do správního obvodu je vázána na vysokotlakové rozvody. Ty fungují v osách Mohelnice – Zábřeh – Šumperk a Zábřeh – Štítý⁷².

---

⁶⁹ Zdroj: *Dálnice - Silnice.cz* [online]. 9. března 2009 [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.dalnice-silnice.cz/I/I-44.htm>>.

⁷⁰ Zdroj: *Mapy.cz* [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz/#x=138440704@y=135352320@z=10@mm=ZP>>.

⁷¹ *Město Zábřeh* [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://mesto.zabreh.cz/index.php?a=cat.252>>.

⁷² *Mikroregion Zábřežsko* [online]. [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.zabrezsko.cz/index.php>>.

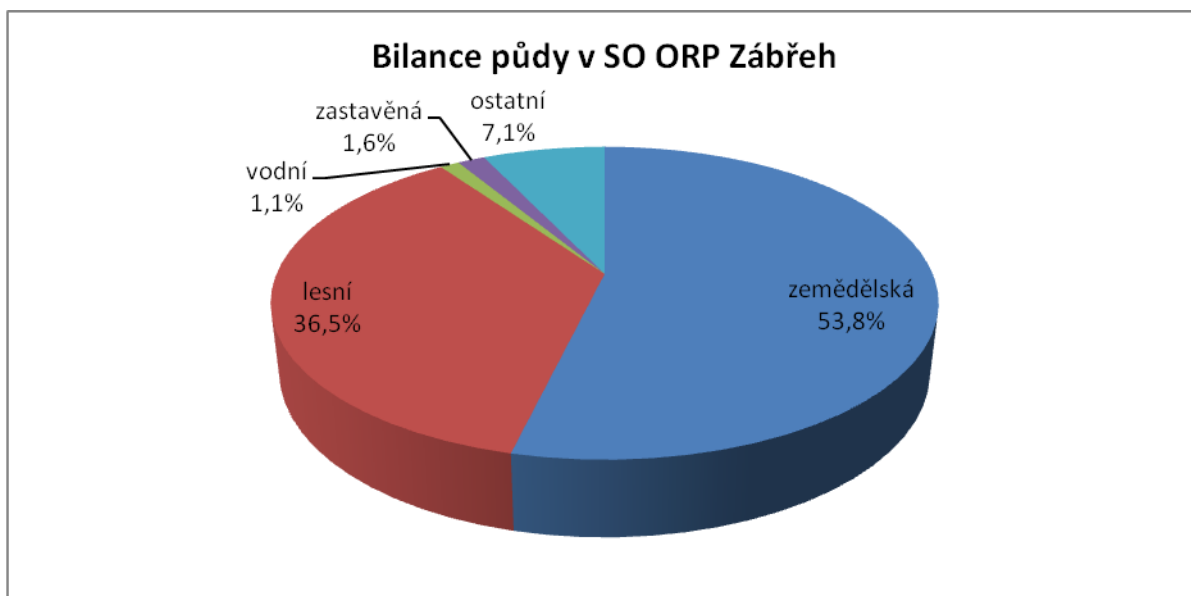
Obr. 14: Dopravní infrastruktura ve správním obvodu ORP Zábřeh⁷³

10.2. Zemědělství

Využití půdy v zábřežském regionu odpovídá zemědělské a lesní krajině celého Olomouckého kraje. Více než polovina (53,8 %) výměry půdy⁷⁴ ORP je využita jako zemědělská půda, zbylých 46,2 % půdy má jiné využití. Zemědělská půda je v největší míře zastoupena ornou půdou (64,1 %). O polovinu méně je trvalých travních porostů, do kterých spadají louky a pastviny. Zhruba čtyřmi procenty jsou zastoupeny také zahrady a ovocné sady, vinice se v oblasti nevyskytují.

⁷³ Zdroj: www.mapy.cz; vlastní zpracování

⁷⁴ Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW:< <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-13>>; vlastní výpočty

Obr. 15: Graf využití půdy ve správním obvodu ORP Zábřeh⁷⁵

Z nezemědělné půdy tvoří ze 78,9 % lesní pozemky⁷⁶. Lesnictví má na území tradici už od středověku. Většina plochy lesních porostů ORP se nachází na území obcí Hynčina (s 18,7% podílem na lesní rozloze ORP a 71,8% podílem rozlohy obce), Štítů (podíl 10,6 % lesů ORP a 34,5 % rozlohy obce) a Zábřeha (10,5 % lesů ORP a 29,8 % rozlohy obce).

V důsledku hospodářských reforem v 19. století došlo ke zrušení některých rybníků⁷⁷, které měly v oblasti Zábřežska stejně jako lesy dlouhou tradici. Rozsáhlé komplexy rybníků byly vysušeny, meliorizovány a převedeny k zemědělskému využití. Proto v současné době jsou vodní plochy⁷⁸ (1,1 %) a s nimi spojený chov ryb zastoupeny na Zábřežsku zanedbatelně.

Od roku 1991 došlo v zaměstnanosti v primárním sektoru k výrazným změnám. Zatímco při sčítání lidu v roce 1991 bylo zjištěno, že v priméru⁷⁹ je zaměstnáno 15,1 %

⁷⁵ K 31. 12. 2007; Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-04-30]. Dostupný z WWW: < <http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/kapitola/13-7101-08-2008-13>>; vlastní zpracování

⁷⁶ Pramen: Český statistický úřad - Olomouc : *MOS - Městská a obecní statistika* [online]. c2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: < http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>; vlastní výpočty

⁷⁷ Bartoš, J. a kol., 2004, s. 29

⁷⁸ Pramen: Český statistický úřad - Olomouc : *MOS - Městská a obecní statistika* [online]. c2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: < http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>; vlastní výpočty

⁷⁹ Pramen: Okresní statistická správa v Šumperku, 1993, 108 s.; Kol. autorů ČSÚ, 2003, 332 s.

lidí, o 10 let později při dalším sčítání to bylo jen 1 060 lidí, tedy o 8,1 procentních bodů méně.

V březnu roku 1952 bylo v Zábřehu ustanoveno JZD I. typu, ale zábřežští zemědělci až do března 1956 hospodařili ještě samostatně. Teprve potom se zde uplatnily zásady družstev vyššího typu, tedy se společným obhospodařováním pozemků a chovem dobytka. V následujících letech docházelo k postupnému slučování zemědělských družstev do větších celků. V oblasti Zábřeha se jednalo o JZD v Ráječku, Skaličce, Nemili, Rovensku, Postřelmůvku, Kosově, Hoštejně a Hněvkově. Koncem roku 1971 přijal tento zemědělský velkozávod název JZD československo-sovětského přátelství se sídlem v Zábřehu⁸⁰.

V roce 1993 bylo dosavadní zemědělské družstvo převedeno pod názvem Agrodružstvo Zábřeh⁸¹ na družstvo vlastníků. V současnosti zaměstnává 67 lidí a hospodaří s výsledkem zhruba 10,5 milionů Kč⁸². Na zemědělskou činnost se zaměřuje i JAMAPOS AGRO s.r.o., který vznikl teprve v loňském roce. V Jedlí existuje Zemědělské družstvo Jedlí, a.s., které funguje od roku 1995. Hospodařící nejen na svém katastru, ale i přilehlých obcích (Svébohov, Václavov, Drozdov, Pivonín a Zborov). V roce 2005 hospodařilo s výsledkem 3,8 milionů korun. Ve Štítech a okolí praktikuje zemědělskou výrobu akciová společnost ZEAS Břežná. Podnik vznikl v roce 1993 a zaměstnává 87 lidí. V roce 2007 vydělal 11,7 milionů Kč. Nejen ve městě, ale i v okolí se rozšířilo podnikání soukromých hospodářů.

Lesní pozemky obstarává ve zkoumané oblasti 120 zaměstnanců instituce Zábřežská lesní a. s., která vznikla roku 1992. Podnik se angažuje i ve výkupu a prodeji surového dřeva. Tato lesní společnost dosáhla v roce 2007 hospodářského výdělku 280 tisíc korun.

Zábřežsko spadá do výrobní zemědělské oblasti řepařské, pícninářské a bramborářské. Na nich je pěstována především cukrovka, pšenice, krmné obilniny, řepka, len. Pícninářská oblast je charakteristická převahou luk a pastvin.

---

⁸⁰ Bartoš, J. a kol., 2004, s. 59

⁸¹ Informace o zemědělských a lesních podnicích: *IPOINT : Finanční noviny* [online]. [cit. 2009-05-04]. Dostupný z WWW: http://ipoint.financninoviny.cz/subj_hledani.php; *ARES - Ekonomické subjekty* [online]. c2009 [cit. 2009-05-04]. Dostupný z WWW: <http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/>

⁸² rok 2007

Co se týče cen zemědělských pozemků⁸³, v Olomouckém kraji patří pozemky Zábřežska k levnějším. Nejvyšší cena zemědělské půdy je stanovena pro katastrální území⁸⁴ obce Lukavice (10,93 Kč/ m²), naopak nejnižší cena (2,02 Kč/ m²) pro katastrální území Zborova.

10.3. Průmysl

Před rokem 1989 byly ve městě zejména státní, družstevní a komunální podniky⁸⁵. K těm větším patřily textilní továrny Hedva a Perla, strojírenské a elektrotechnické továrny MEZ, Průmysl mléčné výživy, Drůbežářské závody, továrna na zpracování umělých hmot Rohoplast, Dřevotvar, Jesan, Textil – kůže – guma, továrna na výrobu sodové vody, výroba panelů a palet v Severomoravských dřevařských závodech, montovna jízdních kol Velamos a další. Celkem zaměstnávaly asi 4 500 lidí z oblasti.

Po roce 1989 se změnila hospodářsko-majetková struktura města a okolí, vznikla řada nových i na tradici navazujících podniků. Vzniklo zde mnoho nových, ale i na tradici navazujících podniků. Stejně jako v zemědělském sektoru, i v průmyslu bylo zaváděno soukromé vlastnictví podniků, státní podniky byly privatizovány, nebo převáděny na akciové společnosti. V této době zde probíhala i restrukturalizace výroby. Zábřeh měl nevýhodu, že jeho největší podniky patřily k útlumovým oborům. Změny se dotkly zejména textilních a potravinářských (navazujících na zemědělství) oborů.

V současné době⁸⁶ tvoří zaměstnanost v sekundárním sektoru 54,4 %. Zvýšení 2,2 procentních bodů oproti roku 1991 nemá vcelku žádný význam. Z počtu 16 885 ekonomicky aktivních obyvatel v SO ORP Zábřeh je 40,2 % činných v průmyslu a 8,5 % ve stavebnictví. Z celkového podílu ekonomicky aktivních v průmyslu je 93,5 % zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu, 4,4 % ve výrobě a rozvodu elektřiny a 2,1 % EAO dobývá nerostné suroviny. Ve zpracovatelském průmyslu tvoří největší podíl (16,6 %) zaměstnaných ve strojírenství, dále v potravinářství (13,2 %) a v dřevařství a papírnictví (11,7 %). Textilní výroba je realizována 10,6% podílem ekonomicky

---

⁸³ Ceny platné od 1. 1. 2009 podle vyhlášky 412/2008 Sb. o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků.

⁸⁴ Pramen: *Farmy.cz* [online]. c2005-2009 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW: <http://www.farmy.cz/cena_pudy.php>

⁸⁵ Informace o průmyslových aktivitách před a po roce 1989 podle: Bartoš, J. a kol., 2004, s. 64–65

⁸⁶ Pramen: Český statistický úřad: *SLDB 2001 - SO ORP Zábřeh* [online]. 23. 4. 2005 [cit. 2009-05-04]. <http://notes.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/sldb_2001_so_orp_zabreh>; vlastní výpočty

aktivních ze zpracovatelského průmyslu. Největší zaměstnanci⁸⁷ v oblasti SO ORP Zábřeh jsou uvedeni níže podle odvětvové klasifikace průmyslu.

Energetika: Největším výrobcem v oblasti energetiky je Talorm a.s. Firma vznikla v roce 1992 a zabývá se především výrobou a rozvodem páry a teplé vody. Zaměstnává 40 lidí.

Těžba a zpracování nerostů, chemický průmysl: Vápenka Vitošov s.r.o. (vznik 1992) těží a zpracovává vápence, vyrábí omítkové směsi, směsi pro stabilizaci zemin a sorbent pro spalovny nebezpečných odpadů. Začátek průmyslové výroby vápna v lokalitě Vitošov se datuje rokem 1872. V roce 1993 vstoupil do Vápenky Vitošov s.r.o. zahraniční partner, a to německá firma FELS–WERKE GmbH. Společnost zaměstnává 201 pracovníků. V roce 2007 dosáhla hospodářského výsledku přes 149 milionů korun. Firma EKOZIS spol. s r.o. se zabývá podnikáním ve stavební výrobě, výrobě drceného kameniva, obchodem se stavebním materiálem, provozem vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod. Pracuje zde 220 lidí. K. Kolomazník – keramické závody Zábřeh vyrábí a prodává zahradní a užitkovou keramiku. Firma od roku 1993 navazuje na tradici podniku, který byl založen již v roce 1892. Ve výrobě došlo k výraznému zvýšení kvality a rozšíření sortimentu, což souvisí především s plynofikací keramických pecí.

Kovovýroba, strojírenství, elektrotechnika: MEP Postřelmov, a.s., největší strojírenská a elektrotechnická firma v oblasti správního obvodu ORP Zábřeh, dříve vystupovala pod názvem MEZ. Firma poskytuje v současnosti zaměstnání 492 pracujícím. V roce 1991 tvořil počet pracujících 2 060 lidí, v roce 2001 už jen 620 a 2007 450 zaměstnanců. Hospodářský výsledek z roku 2007 činil 11,5 milionů Kč. Součástí podniku je MEP Slévárna, a.s., která vznikla v roce 2002 a je zde činných 105 pracujících. Kovoobráběčství realizuje HDO spol. s r.o. s 261 zaměstnanci. Tento podnik vznikl v roce 1999, bohužel hospodaří s minusovým výnosem. Klein & Blažek spol. s r.o. je již více než 30 let dodavatelem obráběných a tvářených kovových dílů pro automobilový průmysl. V roce 1991 vznikla M. K. R. PLUS spol. s r.o., největší český výrobce pružících komponentů pro výrobu nábytku. Pracovní poměr má zde 80 lidí.

---

⁸⁷ Informace o průmyslových podnicích na základě: *IPOINT : Finanční noviny* [online]. [cit. 2009-05-04]. Dostupný z WWW: http://ipoint.financninoviny.cz/subj_hledani.php; *ARES - Ekonomické subjekty* [online]. c2009 [cit. 2009-05-04]. Dostupný z WWW: <http://www.info.mfcr.cz/ares/>; internetové stránky podniků

Textilní průmysl: PERLA, netkaný textil, a.s. se zabývá výrobou textilií používaných ve zdravotnictví, stavebnictví, aranžerství nebo filtrační materiál. Od roku 1995 pokračuje v obnovené tradici výroby textilní továrny Perla. Pracuje zde 21 zaměstnanců.

Dřevozpracující a plastikářský průmysl: Jednou z nejvýznamnějších firem v oblasti Zábřezska je SULKO s.r.o. Funguje od roku 1993. Denní produkce více než 800 kusů otvorových výplní směřuje z 80 % na český trh, zbývajících 20 % na trhy Belgie, Dánska, Německa, Švýcarska a dalších zemí EU. Firma neustále navyšuje výrobní kapacity, zavádí na trh nové výrobky, a s tímto také navyšuje kapacitu pracovních míst. V současnosti je zde zaměstnáno 303 lidí. V roce 2006 firma vydělala 36,8 milionů korun. Tradiční výrobce papíru, Olšanské papírny, a.s., vznikly 1. 12. 1990. Byly zaměstnavatelem 659 pracujících. V roce 2007 prodala firma část svého podniku Ruční papírně Velké Losiny. V posledních letech papírny nevykazovaly zisky, v únoru 2009 byl jejich majetek dán do konkurzu.

Potravinářský průmysl: Dřívější drůbežářské závody v Zábřehu koupila 1992 firma Best Foods, která se zde začala specializovat na výrobu majonéz a vaječných výrobků firmy Hellman's a homogenizovaných polévek značky Knorr. Od roku 2000 převzala firmu Unilever ČR, která je zaměstnancem více než tisíce pracovníků. Roční výnosy firmy se pohybují ve stamilionech.

10.4. Služby

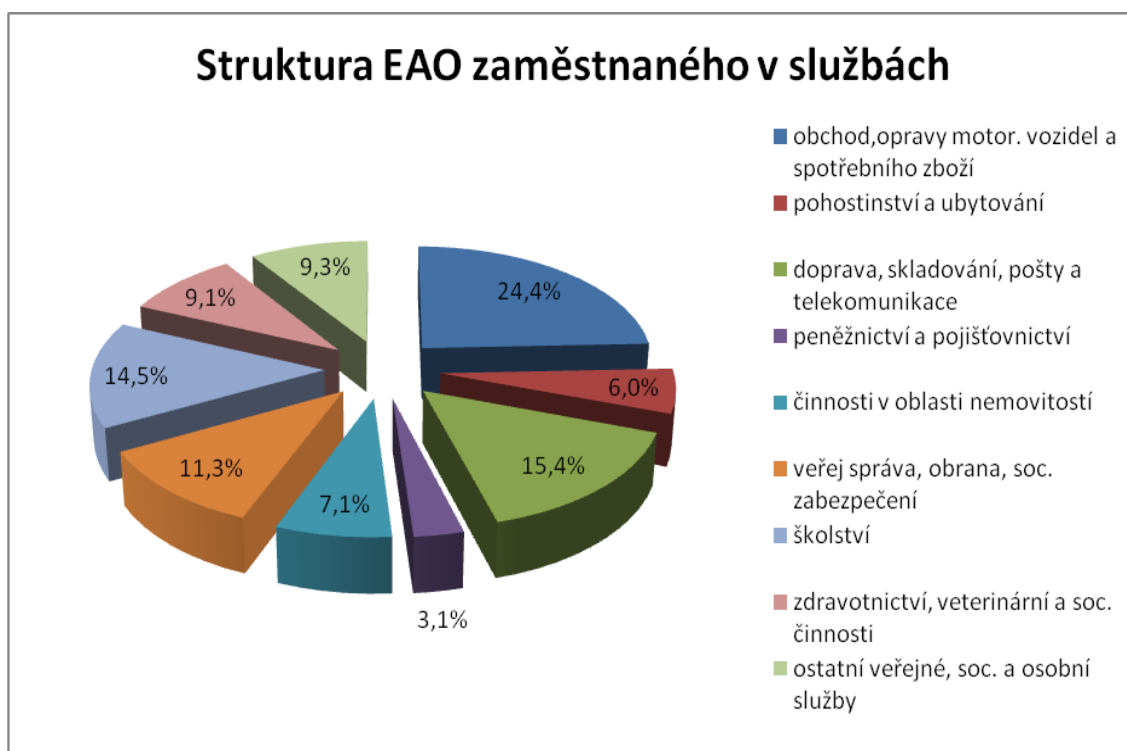
Ve službách bylo k roku 2001 zaměstnáno přes 40 % obyvatel ze správního obvodu ORP Zábřeh. Od roku 1991 se zvýšil jejich podíl o 11,6 procentních bodů. Z tohoto jde vidět stoupající význam služeb. Největší podíl EAO v terciéru je zaměstnán v obchodě a opravách, následně v dopravě a spojích.

Zdravotní péče⁸⁸ je v ORP zastoupena pouze jednou nemocnicí, a to ve městě Zábřeh. Dále je zde 20 ordinací praktického lékaře pro dospělé a 9 lékařských ordinací pro děti. 11 ordinací pro dospělé a 5 pro děti se nachází přímo v Zábřehu. Sociální zabezpečení představuje dům s pečovatelskou službou (rovněž v Zábřehu) a domov pro seniory. Ve školním roce 2005/ 2006 bylo v provozu 29 mateřských škol ve 24 obcích, v 19 obcích jsou základní školy s 1.–5. třídou a 7 základních škol s 1.–9. třídou ve 4

---

⁸⁸ Informace v odstavci na základě: Český statistický úřad - Olomouc : MOS - Městská a obecní statistika [online]. c2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>. K 31. 12. 2006.

obcích. V Zábřehu je i gymnázium, 3 speciální školy, základní umělecká škola, střední odborná škola, střední odborné učiliště a vyšší odborná škola. V obcích Hynčina, Vyšehoří a Zborov není žádné zdravotnické ani školské zařízení⁸⁹.

Obr. 16: Podíl obyvatelstva SO ORP Zábřeh zaměstnaného v jednotlivých složkách terciéru⁹⁰

Kulturní vyžití zajišťují dvě kina, muzeum a dvě galerie. Cestovní ruch je podporován především kulturními památkami⁹¹ v oblasti. V Zábřehu se jedná především o zámek ze 16. století (přestavba hradu do renesančního stylu), morový sloup z 18. století, kašnu z 19. století nebo kostel sv. Bartoloměje (původně ze 14. století, později přestaven v barokním slohu). K uspokojení sportovních aktivit slouží 58 hřišť a dva otevřené stadiony⁹². Největší atrakcí v oblasti je Acrobat Park⁹³ ve Štítech, který byl uveden do provozu 1. 6. 2002. V roce 2003 se zde konal světový pohár v akrobatickém lyžování Freestyle Czech Open. V areálu je vybudován penzion, který slouží nejen pro sportovce, ale i k rekreačnímu využití. Okolí nabízí širokou škálu sportovního využití,

⁸⁹Pramen: Český statistický úřad - Olomouc : MOS - Městská a obecní statistika [online]. c2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>

⁹⁰Pramen: Kol. autorů ČSÚ, 2003, 332 s., vlastní výpočty a zpracování.

⁹¹Pramen: *Znáte mapu.cz* [online]. 2001 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW:

<http://www.znatemapu.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=600557&id_u=2342&p1=1068>

⁹²Zdroj: Český statistický úřad - Olomouc : MOS - Městská a obecní statistika [online]. c2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>.

⁹³Zdroj: *Acrobat Park, o.p.s. Štíty* [online]. 2001 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW:

<<http://www.acrobatpark.com/>>. K 31. 12. 2006.

hlavně cyklistického a lyžařského. Celkově se Zábřežsko pyšní dlouhými cyklistickými trasami⁹⁴. Zábřežské cyklostezky se napojují na Moravskou dálkovou cyklostezku, po které je možné dostat se do Rakouska a do Polska.

K dalším ukazatelům vybavenosti obcí patří rozvod inženýrských sítí. V oblasti je z 28 obcí plynofikováno 17, chybí v Hynčíně, Hoštejně, Kosově, Drozdově, Jedlí, Vysehoří, Postřelmůvku, Kolšově, Brníčku, Rohli a Kamenné. Vodovod chybí v obcích Hynčina, Rájec, Rohle, Zborov. Kanalizace je vybudována ve 13 obcích⁹⁵.

Nejen v souvislosti s vybaveností, respektive nevybaveností obcí inženýrskými sítěmi a rozvojem cestovního ruchu, ale také s budoucím využíváním alternativních zdrojů energie jsou pro Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko vytvářeny územní plány rozvoje.

10.5. Trh práce

Od 1. 1. 2005 se používá nová metodika nezaměstnanosti. Před tímto rokem byl výpočet vztažen ke všem uchazečům o zaměstnání, po tomto datu se počítalo pouze se všemi dosažitelnými uchazeči o zaměstnání, kteří do něj mohou nastoupit bezprostředně při nabídce vhodného pracovního místa⁹⁶. Z toho důvodu není možné míru v těchto dvou obdobích srovnávat.

Tab. 17: Vývoj nezaměstnanosti v SO ORP Zábřeh v období 2001–2008⁹⁷

rok	uchazeči o zaměstnání	míra nezaměstnanosti (%)	meziroční nárůst nezaměstnaných
2001	1 998	12,1	-
2002	1 987	12,0	-11
2003	2 033	12,3	46
2004	2 169	13,1	136
2005 ⁹⁸	2 261	13,4	92
2006	1 794	10,6	-467
2007	1 279	7,6	-515
2008	1 248	7,4	-31

⁹⁴ Pramen: *Mikroregion Zábřežsko* [online]. 2001 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://tourism.zabreh.cz/index.php?a=cat.246>>.

⁹⁵ Pramen: *Portál veřejné správy České republiky: Mapové služby* [online]. c2003-2008 [cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <<http://castor.cenia.cz/mapmaker/cenia/portal/index.php>>

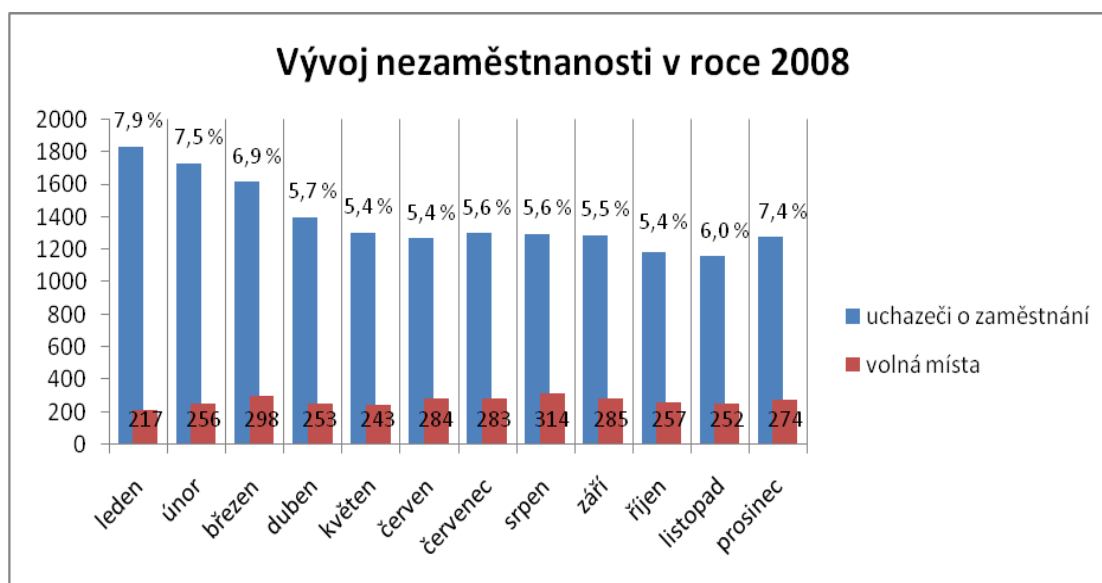
⁹⁶ za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, zařazení na rekvalifikační kurzy, v pracovní neschopnosti, vykonávající krátkodobé zaměstnání, na mateřské dovolené

⁹⁷ vždy k 31. 12.

⁹⁸ od tohoto roku použita nová metodika výpočtu nezaměstnanosti

Registrovaná míra nezaměstnanosti v ORP se na začátku sledovaného období zvyšovala, v druhé polovině období klesala. Od konce roku 2001 do konce roku 2004 zvýšila o 1 procentní bod. Od konce roku 2005 do konce roku 2008 se snížila o 5 procentních bodů. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla zjištěna v roce 2005 (13,4 %). V posledních dvou sledovaných rocích nepřesahovala nezaměstnanost 8 %. Největší úbytek nezaměstnaných byl zaznamenán mezi lety 2006–2007 (o 515 nezaměstnaných). Naopak největší přírůstek nezaměstnaných byl sledován mezi roky 2003–2004 (136 nezaměstnaných). V roce 2007 bylo k dispozici 274 volných pracovních míst, v roce 2005 to bylo 125 volných míst.

Mezi obce správního obvodu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti se dlouhodobě řadí Hynčina. V roce 2002 nemělo zaměstnání 32,9 % ekonomicky aktivních obyvatel. K poklesu pod 20% hranici nezaměstnanosti došlo v roce 2007, kdy nezaměstnanost představovala 17,9 %. V Rohli míra nezaměstnanosti klesla pod výše zmíněnou hranici 20 % roku 2006. Jedinou obcí, kde v žádném ze sledovaných roků nepřesáhla míra nezaměstnanosti 10 %, jsou Horní Studénky.

Obr. 17: Srovnání počtu nezaměstnaných a volných pracovních míst v SO ORP Zábřeh v roce 2008⁹⁹

V jednotlivých měsících roku 2008 se v SO ORP Zábřeh pohybovala míra nezaměstnanosti od 7,9 % do 5,4 %, přičemž v prvním a posledním měsíci roku přesahovala 7 %. Nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v měsících květnu,

⁹⁹ Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>

červnu a říjnu. Naopak nejvyšší v lednu. Nejmenší počet uchazečů o práci byl v listopadu (1 160). Nejvíce volných pracovních míst bylo v nabídce v srpnu (314 míst).

Tab. 18: Nezaměstnanost ve vybraných územních jednotkách v období 2005–2008¹⁰⁰

území	XII. 2005	XII. 2006	XII. 2007	XII. 2008
ORP Zábřeh	13,4 %	10,6 %	7,6 %	7,4 %
ORP Mohelnice	10,6 %	8,3 %	6,4 %	7,9 %
ORP Šumperk	11,4 %	9,7 %	7,9 %	7,8 %
okres Šumperk	12,0 %	10,4 %	8,1 %	8,1 %
Olomoucký kraj	10,6 %	9,0 %	6,7 %	6,9 %
Česká republika	8,9 %	7,7 %	6,0 %	6,0 %

Srovnání míry nezaměstnanosti mezi jednotlivými správními obvody ORP v šumperském okrese poukazuje na celkové zlepšení jejich pracovní situace. Nejvíce si polepšili nezaměstnaní na Zábřežsku (pokles nezaměstnanosti o 5 procentních bodů), kterých bylo na konci sledovaného období mezi zkoumanými ORP nejméně. Celkově v okrese Šumperk klesla nezaměstnanost o 3,9 procentních bodů. Ve vyšších územních jednotkách lze pozorovat také klesající tendenci nezaměstnanosti. V porovnání s SO ORP Zábřeh je v posledním sledovaném roce rozdíl míry nezaměstnanosti o 0,7 procentních bodů vyšší v okrese Šumperk, o 0,5 procentních bodů nižší v Olomouckém okrese a 1,4 procentních bodů nižší v České republice.

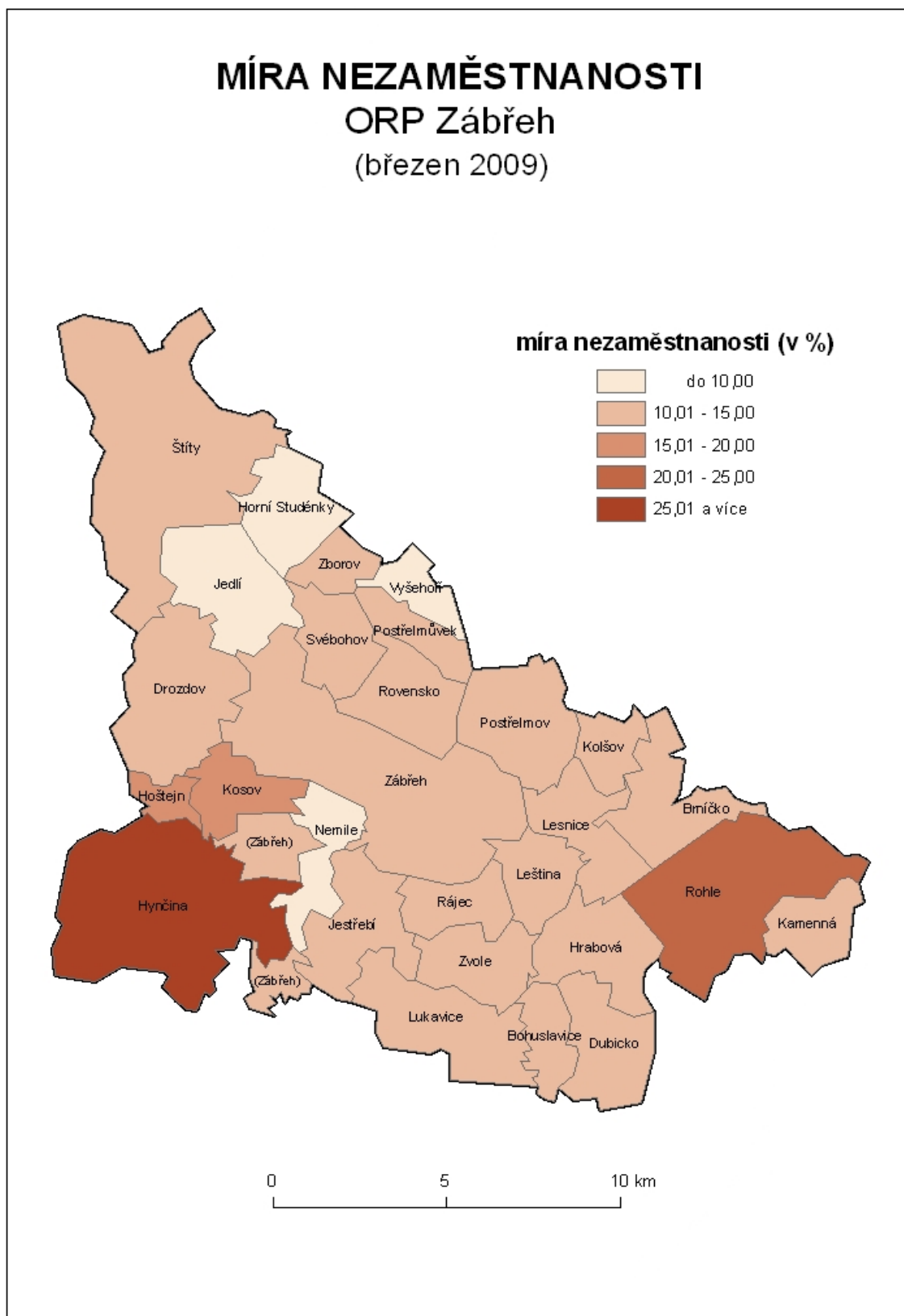
¹⁰⁰Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI

ORP Zábřeh

(březen 2009)

Obr. 18: Míra nezaměstnanosti v SO ORP Zábřeh¹⁰¹

¹⁰¹ Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.

11. SWOT analýza

Silné stránky

- klesající míra nezaměstnanosti
- zásoba kvalitní pitné vody (přirozená akumulace vod, nádrž Nemilka)
- dobré životní prostředí (lesy, PP Březná)
- důležitý železniční koridor Praha – Olomouc – Bohumín
- územní plány rozvoje (jejich vytváření a realizace v rámci Mikroregionu Zábřeh)

Slabé stránky

- málo pracovních příležitostí v oblasti
- malý podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva
- nedořešená plynofikace a kanalizace obcí
- špatný stav vozovek
- nízká zdravotnická obslužnost obcí
- vysoká dojíždka do zaměstnání

Příležitosti

- existence Svazku obcí Mikroregionu Zábřežsko (lepší možnosti politického, hospodářského a kulturního rozvoje v rámci dotací z EU)
- rozvoj průmyslové zóny v Zábřehu (nové pracovní příležitosti)
- možnosti sportovního vyžití (cyklostezky, lyžování, turistika)
- podpora cestovního ruchu (kulturní památky)

Ohrožení

- povodně
- prudké stárnutí populace
- záporné migrační saldo

12. Závěr

Úkolem této bakalářské práce bylo představit komplexní socioekonomickou charakteristiku správního obvodu obce s rozšířenou působností Zábřeh. V období let 1991–2001 prošel správní obvod ORP Zábřeh mnoha změnami. Administrativní struktura obcí, které od roku 2003 fungují jako správní obvod ORP Zábřeh, byla ustanovena na počátku 90. let 20. století.

K 31. 12. 2007 zde bylo zjištěno 33 567 obyvatel, z toho 42,9 % žije ve městě Zábřeh. Ve správním obvodu dochází k postupnému snižování počtu obyvatel, což je způsobeno především klesajícím přirozeným přírůstkem a vysokým mechanickým přírůstkem. Se snížením porodnosti úzce souvisí prudké stárnutí populace. Index stáří tu dosahuje téměř 100 %. Naopak index ekonomické závislosti klesá se vzrůstajícím podílem obyvatelstva v produktivním věku.

Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 se většina (89,5 %) obyvatel přihlásila k české národnosti. Věřících obyvatel v oblasti klesá, nejvíce z nich se hlásí k římskokatolickému náboženství. K horším ukazatelům struktury obyvatelstva patří malé zastoupení vysokoškolsky vzdělané populace. Během zkoumaného desetiletí se tento podíl zvýšil jen málo, o 1,3 procentního bodu.

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo zde představuje zhruba polovinu celkové populace. Přitom platí, že nejmenší zastoupení pracujících se dlouhodobě vyskytuje v primárním sektoru a jeho podíl klesá. V sekundárním a terciálním sektoru dochází k zvýšení počtu zaměstnaných obyvatel. Podíl ekonomicky aktivního nezaměstnaného obyvatelstva vyjadřuje registrovaná míra nezaměstnanosti, která má v oblasti ORP v poslední době klesající tendenci. Poměr pracovních míst a ekonomicky aktivního obyvatelstva ve správním obvodu je nepřímo úměrný, proto část pracujících musí do zaměstnání dojíždět mimo území správního obvodu. Největším zaměstnavatelem v oblasti je firma MEP Postřelmov, kde pracuje 450 lidí. Asi nejznámějším podnikem oblasti je výroba plastových oken, dveří a výloh SULKO.

Dostupnost do správního obvodu ORP Zábřeh není na vysoké úrovni. Nejbližší dálnice je v Mohelnici a okresní silnice nejsou v dobrém stavu. Pozitivum v dostupnosti do oblasti tvoří železniční koridor z Prahy do Olomouce.

Na území ORP dochází k rozvoji cyklotras a cyklostezek, což představuje jednu z atraktivit oblasti. Největším lákadlem cestovního ruchu je Acrobat Park ve Štítech, kde se konají závody Světového poháru v akrobatickém lyžování.

Summary

The aim of this bachelor work is to introduce the socio-economic circumstances of the administrative territory Zábřeh - the municipality with extended sphere of activity. This region was created on the 1 st of January, 2003. It is situated in the western part of Šumperk district (Olomouc region) and includes 28 municipalities.

At first the historic evolution is described, followed by the physical-geographic characteristic, structure and population migration. Then the economic situation and the situation in the labour market is characterized. In conclusion the SWOT analysis is realized.

Key words: municipality with extended sphere of activity Zábřeh, socio-economic circumstances, population, migration, economic situation, labour market

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura:

- Falz, L.: Dějiny města Zábřeha: od nejstarších časů až do roku 1900. Praha: Votobia, 2003. 298 s.
- Bartoš, J. a kol.: Zábřeh - 750 let. Zábřeh: Město Zábřeh 2004, 161 s.
- Bartoš, J., Schulz, J., Trapl, M.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848–1960, svazek IV. Ostrava: Profil, 1974. 316 s.
- Müller, V. a kol.: Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů v měřítku 1 : 50 000. List 14 – 41 Šumperk. Praha: Český geologický ústav, 1999. 82 s.
- Müller, V. a kol.: Vysvětlivky k souboru geologických a ekologických účelových map přírodních zdrojů v měřítku 1 : 50 000. List 14 – 43 Mohelnice. Praha: Český geologický ústav, 2001. 70 s.
- Demek, J., Mackovčín, P. (editoři) a kol.: Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny. Brno: AOPK ČR, 2006. 582 s.
- Vlček, V. a kol.: Zeměpisný lexikon ČR: Vodní toky a nádrže. Praha: Academia, 1984. 316 s.
- Tomášek, M.: Půdy České republiky. Praha: Český geologický ústav, 2000. 67 s.
- Culek, M. a kol.: Biogeografické členění České republiky. Praha: Enigma, 1996. 347 s.
- Kol. autorů Českého statistického úřadu: Historický lexikon obcí ČR 1869–2001 I. díl. Praha: Český statistický úřad, 2006. 759 s.
- Okresní statistická správa v Šumperku: Sčítání lidu, domů a bytů 1991: Okres Šumperk. 1993. 108 s.
- Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. Český statistický úřad, 2003. 332 s.
- Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Ekonomická aktivita obyvatelstva. Český statistický úřad, 2004. 72 s.
- Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Statistický lexikon obcí České republiky 1992. Praha: SEVT, 1994. 895 s.

- Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů - dojížděka do zaměstnání a škol – okres Šumperk. Český statistický úřad, 2003. 88 s.
- Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Statistický lexikon obcí České republiky 2005. Praha: Ottovo nakladatelství, 2005. 1 358 s.

Internetové zdroje:

- www.zabreh.cz
- www.czso.cz
- www.mpsv.cz/cs
- www.mdcr.cz/cs
- www.mze.cz
- www.mapy.cz
- www.danice-silnice.cz
- www.infomfcr.cz/ares/
- www.ipoint.financninoviny.cz
- www.vapenka-vitosov.cz
- www.kolomaznik.cz
- www.pervin.cz
- www.sulko.cz
- www.olpa.cz
- www.hellmanns.cz
- www.znatemapu.cz

Mapová díla:

- Culek, M.: Biogeografické regiony České republiky. 1 : 500 000. Společnost pro životní prostředí. Brno, 1996.
- Tomášek, M.: Půdy České republiky. 1 : 1 000 000. Český geologický ústav. Praha, 2000.
- Quitt, E.: Klimatické oblasti Československa. 1 : 500 000. Geografický ústav ČSAV. Brno, 1975.

Seznam příloh

Příloha 1: Hustota obyvatel SO ORP Zábřeh k 31. 12. 2007

Příloha 2: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo v obcích SO ORP Zábřeh (SLDB 2001)

Příloha 3: Počet obyvatel, rozloha a hustota obyvatel v obcích SO ORP Zábřeh k 31. 12. 2007

Příloha 4: Vývoj počtu obyvatel v obcích SO ORP Zábřeh v letech 1869–2001

Příloha 5: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví (SLDB 1991)

Příloha 6: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví (SLDB 2001)

Příloha 7: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví k 31. 12. 2007

Příloha 8: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle národnosti (SLDB 2001)

Příloha 9: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle náboženství (SLDB 2001)

Příloha 10: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle vzdělání (SLDB 2001)

Příloha 11: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle ekonomické aktivity (SLDB 2001)

Příloha 12: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo obcí SO ORP Zábřeh dle odvětví (SLDB 2001)

Příloha 13: Pohyb obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh za prací (SLDB 2001)

Příloha 14: Klasifikace obcí SO ORP Zábřeh dle pracovní funkce (SLDB 2001)

Příloha 15: Nezaměstnanost v obcích SO ORP Zábřeh v březnu 2009

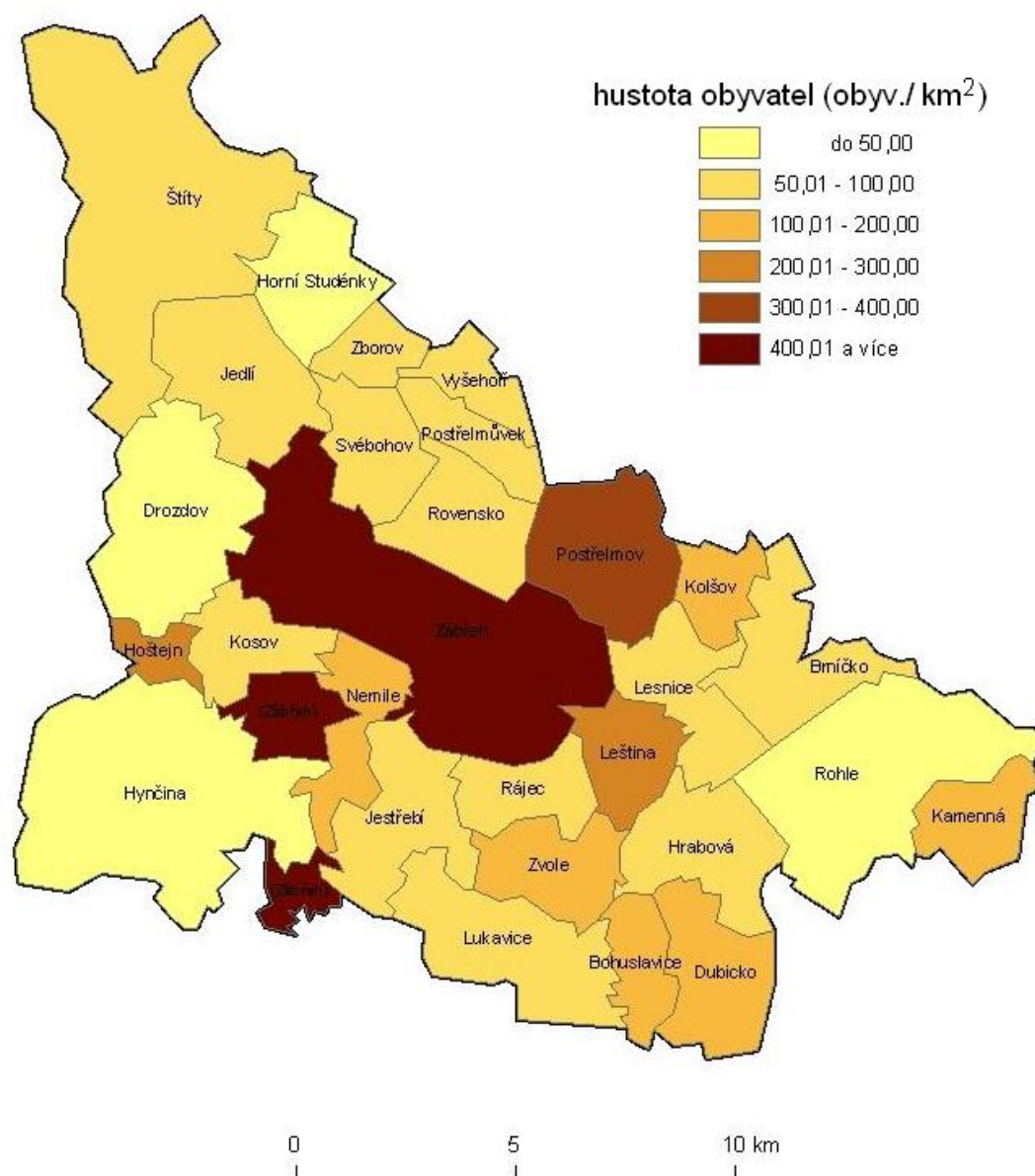
Příloha 16: Vývoj nezaměstnanosti v SO ORP Zábřeh v letech 2001–2008

Příloha 17: Půdní bilance v SO ORP Zábřeh k 31. 12. 2007

HUSTOTA OBYVATEL

ORP Zábřeh

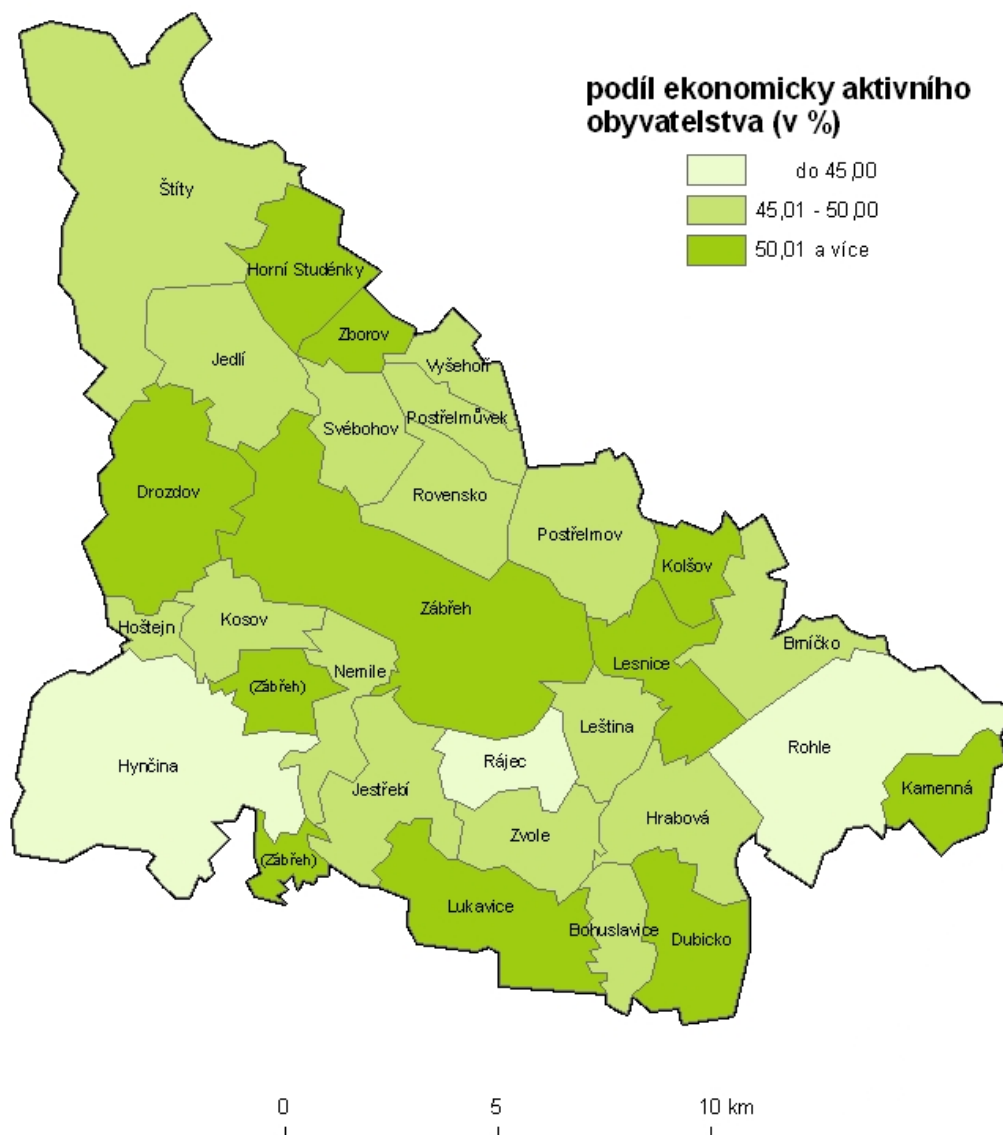
(k 31. 12. 2007)

Zdroj: ČSÚ, 2008

EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATELSTVA ORP Zábřeh (k 1. 3. 2001)

Zdroj: SLDB 2001

Tab. 1: Počet obyvatel, rozloha a hustota obyvatel v obcích SO ORP Zábřeh
k 31. 12. 2007

obec	počet obyvatel	rozloha (ha)	hustota obyvatel (obyv./ km ²)
Bohuslavice	473	397	119,1
Brníčko	625	848	73,7
Drozdov	341	1 370	24,9
Dubicko	1 077	783	137,5
Horní Studénky	354	724	48,9
Hoštejn	455	183	248,6
Hrabová	514	811	63,4
Hynčina	194	2 544	7,6
Jedlí	681	993	68,6
Jestřebí	593	869	68,2
Kamenná	563	512	110
Kolšov	744	381	195,3
Kosov	310	547	56,7
Lesnice	597	733	81,4
Leština	1 304	525	248,4
Lukavice	902	1 122	80,4
Nemile	605	553	109,4
Postřelmov	3 208	955	335,9
Postřelmůvek	345	402	85,8
Rájec	474	491	96,5
Rohle	657	1 856	35,4
Rovensko	724	742	97,6
Svébohov	444	614	72,3
Štítý	2 024	2 992	67,6
Vyšehoří	203	347	58,5
Zábřeh	14 185	3 458	410,2
Zborov	224	316	70,9
Zvole	747	658	113,5

Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje 2008* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-02-21]. <[http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/\\$File/13-7101081317.xls](http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/$File/13-7101081317.xls)>. Vlastní výpočty.

Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel v obcích SO ORP Zábřeh v letech 186–2001 (1. část)

obec	1869	1880		1890		1900		1910		1921		1930	
		abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi
Bohuslavice	556	559	101	557	100	594	107	555	99,8	555	99,8	551	99,1
Brníčko	871	927	106	938	108	1034	119	1090	125	964	111	1015	117
Drozdov	855	811	94,9	812	95	802	93,8	740	86,5	690	80,7	679	79,4
Dubicko	721	744	103	790	110	820	114	890	123	932	129	983	136
Horní Studénky	680	671	98,7	682	100	663	97,5	698	103	683	100	656	96,5
Hoštejn	323	296	91,6	302	93,5	343	106	336	104	364	113	423	131
Hrabová	606	650	107	689	114	840	139	928	153	819	135	854	141
Hynčina	1757	1727	98,3	1559	88,7	1565	89,1	1397	79,5	1265	72	1196	68,1
Jedlí	1576	1462	92,8	1396	88,6	1287	81,7	1214	77	1175	74,6	1180	74,9
Jestřebí	934	944	101	952	102	992	106	927	99,3	931	99,7	1043	112
Kamenná	534	505	94,5	554	104	553	104	530	99,3	452	84,6	449	84,1
Kolšov	291	323	111	380	131	391	134	399	137	432	149	484	166
Kosov	485	471	97,1	486	100	505	104	532	110	503	104	526	109
Lesnice	604	672	111	757	125	805	133	880	146	815	135	845	140
Leština	659	745	113	827	126	974	148	1063	161	960	146	1030	156
Lukavice	846	885	105	922	109	874	103	790	93,4	819	96,8	885	105
Nemile	596	642	108	680	114	690	116	735	123	702	118	782	131
Postřelmov	855	1145	134	1179	138	1316	154	1767	207	1798	210	1975	231
Postřelmůvek	409	414	101	422	103	413	101	395	96,6	404	98,8	404	98,8
Rájec	642	609	94,9	630	98,1	596	88,6	641	99,8	651	101	613	95,5
Rohle	2194	2262	103	2239	102	2114	96,4	1957	89,2	1732	78,9	1704	77,7
Rovensko	617	685	111	677	110	744	121	764	124	749	121	746	121
Svébohov	805	768	95,4	788	97,9	767	95,3	740	91,9	664	82,5	641	79,6
Štítý	4496	4396	97,8	4168	92,7	3887	86,5	3465	77,1	3173	70,6	3025	67,3
Vyšehoří	291	278	95,5	268	92,1	294	101	300	103	291	100	311	107
Zábřeh	5790	6017	104	6599	114	7166	124	7918	137	8078	140	9122	158
Zborov	457	430	94,1	389	85,1	391	85,6	415	90,8	417	91,2	378	82,7
Zvole	926	914	98,7	919	99,2	985	106	963	104	971	105	938	101

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Historický lexikon obcí České republiky 1869–2001 I. díl. Praha: Český statistický úřad, 2006. 759 s. Vlastní výpočty.

Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel v obcích SO ORP Zábřeh v letech 1869–2001 (dokončení)

obec	1950		1961		1970		1980		1991		2001	
	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi	abs.	bi
Bohuslavice	448	80,6	474	85,3	428	77	464	83,5	430	77,3	470	84,5
Brníčko	731	83,9	760	87,3	727	83,5	689	79,1	604	69,3	615	70,6
Drozdvov	424	49,6	451	52,7	358	41,9	387	45,3	364	42,6	340	39,8
Dubicko	794	110	825	114	836	116	1010	140	1004	139	1066	148
Horní Studénky	499	73,4	478	70,3	428	62,9	406	59,7	347	51	346	50,9
Hoštejn	310	96	347	107	328	102	376	116	433	134	450	139
Hrabová	619	102	711	117	696	115	647	107	609	101	557	91,9
Hynčína	400	22,8	419	23,8	347	19,7	312	17,8	212	12,1	209	11,9
Jedlí	813	51,6	820	52	775	49,2	763	48,4	723	45,9	711	45,1
Jestřebí	576	61,7	664	71,1	572	61,2	597	63,9	509	54,5	552	59,1
Kamenná	367	68,7	429	80,3	492	92,1	674	126	635	119	577	108
Kolšov	489	168	615	211	604	208	682	234	723	249	742	255
Kosov	374	77,1	411	84,7	339	69,9	290	59,8	278	57,3	283	58,4
Lesnice	642	106	636	105	568	94	549	90,9	528	87,4	583	96,5
Leština	963	146	1029	156	1076	163	1183	180	1184	180	1254	190
Lukavice	711	84	727	85,9	680	80,4	842	99,5	976	115	936	111
Nemile	645	108	667	112	606	102	544	91,3	516	86,6	577	96,8
Postřelmov	1735	203	2148	251	2429	284	2819	330	3204	375	3235	378
Postřelmůvek	338	82,6	377	92,2	358	87,5	366	89,5	340	83,1	341	83,4
Rájec	505	78,7	506	78,8	491	76,5	503	78,3	451	70,2	470	73,2
Rohle	1068	48,7	1092	49,8	913	41,6	776	35,4	676	30,8	665	30,3
Rovensko	676	110	721	117	710	115	714	116	674	109	732	119
Svébohov	508	63,1	524	65,1	462	57,4	452	56,1	408	50,7	439	54,5
Štítý	1712	38,1	1821	40,5	1780	39,6	1883	41,9	1 993	44,3	2029	45,1
Vyšehoří	241	82,8	252	86,6	233	80,1	206	70,8	169	58,1	197	67,7
Zábřeh	8449	146	9293	161	11420	197	14253	246	15005	259	14561	252
Zborov	278	60,3	291	63,7	218	47,7	246	53,8	236	51,6	211	46,2
Zvole	750	81	767	82,8	739	79,8	704	76	704	76	781	84,3

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Historický lexikon obcí České republiky 1869–2001 I. díl. Praha: Český statistický úřad, 2006. 759 s. Vlastní výpočty.

Tab. 3: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví (SLDB 1991)

obec	celkem	z toho				index stáří (%)	index feminity (‰)	průměrný věk ¹⁰²
		ženy	0-14	15-64	65+			
Bohuslavice	430	218	93	286	51	54,8	1 028,3	35,6
Brníčko	604	320	117	395	92	78,6	1 126,8	38,1
Drozdov	364	176	80	241	43	53,8	936,2	*37,3
Dubicko	1 004	509	260	652	92	35,4	1 028,3	33,5
Horní Studénky	347	164	70	220	57	81,4	896,2	37,7
Hoštejn	433	220	114	279	40	35,1	1 032,9	32,0
Hrabová	609	300	133	400	76	57,1	970,9	36,0
Hynčina	212	106	36	146	30	83,3	1 000,0	39,3
Jedlí	723	371	167	474	82	49,1	1 054,0	35,7
Jestřebí	509	264	84	335	90	107,1	1 077,6	39,4
Kamenná	635	313	144	444	47	32,6	972,0	32,9
Kolšov	723	372	163	478	82	50,3	1 059,8	35,4
Kosov	278	150	68	165	45	66,2	1 171,9	36,7
Lesnice	528	290	125	326	77	61,6	1 218,5	37,1
Leština	1 184	617	255	783	146	57,3	1 088,2	35,9
Lukavice	976	491	260	621	95	36,5	1 012,4	32,2
Nemile	516	261	110	330	76	69,1	1 023,5	37,5
Postřelmov	3 204	1 642	774	2 125	305	39,4	1 051,2	33,5
Postřelmůvek	340	182	83	215	42	50,6	1 151,9	36,2
Rájec	451	222	90	294	67	74,4	969,4	37,3
Rohle	676	359	137	427	112	81,8	1 132,5	38,0
Rovensko	674	324	133	440	101	75,9	925,7	37,2
Svébohov	408	210	83	264	61	73,5	1 060,6	37,5
Štítý	1 993	998	496	1 282	215	43,3	1 003,0	*36,0
Vyšehoří	169	87	36	113	20	55,6	1 061,0	*37,5
Zábřeh	15 005	7 677	3 577	9 952	1 476	41,3	1 047,6	*35,9
Zborov	236	124	53	145	38	71,7	1 107,1	*38,7
Zvole	704	358	169	451	84	49,7	1 034,7	35,8

Pramen: Okresní statistická správa v Šumperku: Sčítání lidu, domů a bytů 1991: Okres Šumperk. 1993. 108 s. Vlastní výpočty.

¹⁰² označení * znamená odhad průměrného věku; počítáno na základě věkových kategorií do věku 90 let

Tab. 4: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví (SLDB 2001)

obec	celkem	z toho				index stáří (%)	index feminity (‰)	průměrný věk
		ženy	0-14	15-64	65+			
Bohuslavice	470	244	85	329	56	65,9	1 079,6	36,6
Brničko	615	312	110	400	105	95,5	1 029,7	39,8
Drozdov	340	163	47	252	41	87,2	920,9	39,4
Dubicko	1 066	539	200	758	108	54,0	1 022,8	35,4
Horní Studénky	346	158	56	245	45	80,4	840,4	38,2
Hoštejn	450	233	108	296	46	42,6	1 073,7	34,4
Hrabová	557	271	97	371	89	91,8	947,6	39,4
Hynčina	209	108	31	142	36	116,1	1 069,3	40,5
Jedlí	711	362	125	490	96	76,8	1 037,2	37,6
Jestřebí	552	284	87	388	77	88,5	1 059,7	39,3
Kamenná	577	282	96	406	75	78,1	955,9	38,6
Kolšov	742	379	107	535	100	93,5	1 044,1	38,7
Kosov	283	152	61	190	32	52,5	1 160,3	34,9
Lesnice	583	310	107	393	83	77,6	1 135,5	37,9
Leština	1 254	627	235	860	159	67,7	1 000,0	37,4
Lukavice	936	477	175	677	84	48,0	1 039,2	34,9
Nemile	577	284	107	388	82	76,6	969,3	38,0
Postřelmov	3 235	1 675	577	2 266	392	67,9	1 073,7	37,8
Postřelmůvek	341	176	54	241	46	85,2	1 066,7	38,4
Rájec	470	227	96	299	75	78,1	934,2	39,4
Rohle	665	342	115	443	107	93,0	1 058,8	39,4
Rovensko	732	362	145	489	98	67,6	978,4	36,9
Svébohov	439	231	79	296	64	81,0	1 110,6	38,2
Štítý	2 029	1 024	372	1 421	236	63,4	1 018,9	36,5
Vyšehoří	197	103	30	132	35	116,7	1 095,7	38,8
Zábřeh	14 561	7 499	2 493	10 295	1 773	71,1	1 061,9	37,8
Zborov	211	105	29	147	35	120,7	990,6	40,9
Zvole	781	400	146	527	108	74,0	1 049,9	37,3

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

Tab. 5: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle věku a pohlaví k 31. 12. 2007

obec	celkem	z toho				index stáří (%)	index feminity (‰)	průměrný věk ¹⁰³
		ženy	0-14	15-64	65+			
Bohuslavice	473	236	76	335	62	81,6	995,8	39,7
Brníčko	625	299	94	436	95	101,1	917,2	40,8
Drozdov	341	167	51	240	50	98,0	959,8	40,6
Dubicko	1 077	549	179	765	133	74,3	1 039,8	39,2
Horní Studénky	354	172	61	240	53	86,9	945,1	40,0
Hoštejn	455	234	80	327	48	60,0	1 058,8	38,2
Hrabová	514	243	70	354	90	128,6	896,7	42,1
Hynčína	194	93	33	129	32	97,0	920,8	40,7
Jedlí	681	345	79	463	139	175,9	1 026,8	43,9
Jestřebí	593	308	92	411	90	97,8	1 080,7	40,6
Kamenná	563	275	76	398	89	117,1	954,9	41,5
Kolšov	744	381	99	544	101	102,0	1 049,6	40,8
Kosov	310	168	65	208	37	56,9	1 183,1	37,7
Lesnice	597	315	93	412	92	98,9	1 117,0	40,7
Leština	1 304	645	209	904	191	91,4	978,8	40,3
Lukavice	902	454	130	685	87	66,9	1 013,4	38,9
Nemile	605	302	104	413	88	84,6	996,7	39,9
Postřelmov	3 208	1 681	442	2 328	438	99,1	1 100,9	40,6
Postřelmůvek	345	173	37	253	55	148,6	1 005,8	42,5
Rájec	474	236	70	320	84	120,0	991,6	41,8
Rohle	657	332	90	457	110	122,2	1 021,5	41,8
Rovensko	724	361	123	511	90	73,2	994,5	39,1
Svébohov	444	241	70	307	67	95,7	1 187,2	40,5
Štítý	2 024	989	300	1 458	266	88,7	955,6	40,1
Vyšehoří	203	103	37	131	35	94,6	1 030,0	40,5
Zábřeh	14 185	7 362	1 994	10 123	2 068	103,7	1 079,0	40,9
Zborov	224	109	30	162	32	106,7	947,8	41,0
Zvole	747	370	97	539	111	114,4	981,4	41,4

Pramen: Český statistický úřad: *Statistická ročenka Olomouckého kraje* [online]. 19. 12. 2008 [cit. 2009-02-21]. <[http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/\\$File/13-7101081317.xls](http://www.czso.cz/xm/edicniplan.nsf/t/13002E2407/$File/13-7101081317.xls)>. Vlastní výpočty.

¹⁰³ odhad průměrného věku; počítáno na základě věkových kategorií do věku 90 let

Tab. 6: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle národnosti (SLDB 2001)

obec	Podíl národnosti (%)						
	česká	moravská	slovenská	německá	polská	ostatní	nezjištěno
Bohuslavice	81,7	17,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,9
Brníčko	92,4	4,4	1,1	0,2	0,2	0,6	1,1
Drozdov	81,8	11,5	2,4	0,0	0,0	0,6	3,7
Dubicko	86,8	10,2	0,9	0,0	0,0	0,9	1,2
Horní Studénky	84,1	12,1	1,2	0,3	0,0	1,1	1,2
Hoštejn	89,1	4,2	0,4	0,0	0,2	1,2	4,9
Hrabová	89,9	8,4	0,7	0,2	0,0	0,8	0,0
Hynčina	89,0	7,7	2,4	0,0	0,0	0,4	0,5
Jedlí	90,7	5,6	1,1	0,0	0,0	0,8	1,8
Jestřebí	93,1	5,3	1,3	0,0	0,2	0,1	0,0
Kamenná	89,3	8,7	0,7	0,5	0,2	0,2	0,4
Kolšov	92,0	5,5	0,9	0,0	0,3	0,5	0,8
Kosov	94,0	4,2	1,1	0,4	0,0	0,0	0,3
Lesnice	87,3	11,3	0,5	0,0	0,2	0,7	0,0
Leština	85,3	11,2	0,4	0,1	0,1	0,3	2,6
Lukavice	87,1	8,3	1,5	0,2	0,3	0,8	1,8
Nemile	92,9	5,2	1,7	0,0	0,0	0,0	0,2
Postřelmov	91,2	5,7	1,5	0,4	0,4	0,3	0,5
Postřelmůvek	88,0	9,7	0,6	0,0	0,0	1,4	0,3
Rájec	90,0	8,5	0,6	0,0	0,0	0,5	0,4
Rohle	87,8	8,3	1,1	0,8	0,0	0,5	1,5
Rovensko	92,8	5,7	0,3	0,0	0,0	1,1	0,1
Svébohov	93,2	5,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,4
Štítý	94,7	2,3	1,8	0,2	0,0	0,6	0,4
Vyšehoří	83,8	15,7	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Zábřeh	88,8	7,7	1,1	0,2	0,1	0,7	1,4
Zborov	95,7	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zvole	90,5	8,7	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

Tab. 7: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle náboženství (SLDB 2001)

obec	Podíl religiozity (%)		
	věřící	z toho římskokatolické	bez vyznání
Bohuslavice	49,4	86,6	38,5
Brníčko	41,3	93,7	53,8
Drozdov	59,4	92,1	33,8
Dubicko	41,5	76,7	45,6
Horní Studénky	64,7	98,2	21,7
Hoštejn	46,4	81,8	45,1
Hrabová	52,6	66,6	42,9
Hynčina	31,1	93,8	62,7
Jedlí	58,2	92,0	26,0
Jestřebí	51,3	86,2	44,7
Kamenná	35,2	89,2	59,8
Kolšov	34,1	85,0	53,2
Kosov	51,9	92,5	33,2
Lesnice	42,2	95,9	49,4
Leština	41,1	85,8	47,3
Lukavice	39,4	82,9	50,0
Nemile	52,2	90,4	36,0
Postřelmov	40,2	91,0	52,5
Postřelmůvek	53,1	85,6	34,9
Rájec	65,1	97,1	29,4
Rohle	45,7	92,8	46,0
Rovensko	47,5	93,7	42,2
Svébohov	70,4	93,2	17,5
Štítý	54,5	91,5	39,1
Vyšehoří	61,9	92,6	25,9
Zábřeh	36,4	86,4	53,4
Zborov	64,0	97,8	24,2
Zvole	41,4	82,0	47,4

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

Tab. 8: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle vzdělání (SLDB 2001)

obec	obyvatelstvo 15+	Podíl vzdělání (%)			
		základní	střední bez maturity	střední s maturitou	vysokoškolské
Bohuslavice	385	31,4	38,4	23,9	6,2
Brníčko	505	28,3	48,7	16,6	3,8
Drozdov	293	28,7	50,2	15,4	3,1
Dubicko	866	26,4	40,8	25,5	6,7
Horní Studénky	290	28,6	42,1	23,8	3,4
Hoštejn	342	21,3	41,8	31,3	4,1
Hrabová	460	30,9	45,0	21,3	2,2
Hynčina	178	46,1	33,1	12,9	5,6
Jedlí	586	28,0	46,6	19,6	4,8
Jestřebí	465	33,3	45,6	17,8	2,6
Kamenná	481	34,5	43,9	17,6	2,3
Kolšov	635	27,6	46,1	23,9	2,2
Kosov	222	28,4	43,2	22,1	5,4
Lesnice	476	27,9	47,3	21,5	2,7
Leština	1 019	25,6	45,1	24,8	4,4
Lukavice	761	35,2	41,5	18,3	2,8
Nemile	470	25,3	45,7	22,5	4,7
Postřelmov	2 658	22,8	42,8	27,4	6,1
Postřelmůvek	287	27,2	45,3	22,3	3,8
Rájec	374	29,4	49,2	17,4	3,2
Rohle	550	37,3	41,5	14,7	2,9
Rovensko	587	24,2	41,7	30,0	3,9
Svébohov	360	27,2	39,7	27,0	5,0
Štítý	1 657	33,4	41,9	19,8	3,5
Vyšehoří	167	24,6	40,7	32,3	1,8
Zábřeh	12 068	22,3	39,1	29,8	7,7
Zborov	182	35,7	40,7	21,4	2,2
Zvole	635	27,2	44,3	22,0	5,8

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

Tab. 9: Struktura obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh dle ekonomické aktivity (SLDB 2001)

obec	počet obyvatel	Z toho (%)			
		EAO ¹⁰⁴		ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	nezjištěná ekonomická aktivita
		zaměstnaní	nezaměstnaní		
Bohuslavice	470	43,2	5,1	51,7	0,0
Brníčko	615	40,2	5,7	53,7	0,4
Drozdov	340	44,4	6,8	48,2	0,6
Dubicko	1 066	47,1	3,7	49,2	0,0
Horní Studénky	346	48,0	5,5	45,7	0,8
Hoštejn	450	39,8	6,0	54,0	0,2
Hrabová	557	43,4	3,8	52,8	0,0
Hynčina	209	34,0	6,2	59,8	0,0
Jedlí	711	44,9	4,2	50,8	0,1
Jestřebí	552	40,0	6,2	53,3	0,5
Kamenná	577	44,0	6,6	48,9	0,5
Kolšov	742	47,4	4,5	48,1	0,0
Kosov	283	39,2	7,4	53,0	0,4
Lesnice	583	45,3	6,2	48,5	0,0
Leština	1 254	43,3	4,9	51,8	0,0
Lukavice	936	47,4	4,4	47,2	1,0
Nemile	577	43,0	4,1	52,9	0,0
Postřelmov	3 235	44,5	5,4	49,9	0,2
Postřelmůvek	341	45,5	2,6	51,9	0,0
Rájec	470	42,1	1,7	56,2	0,0
Rohle	665	36,4	7,4	54,6	1,6
Rovensko	732	42,6	5,6	51,8	0,0
Svébohov	439	44,2	4,3	51,5	0,0
Štítý	2 029	45,2	4,1	50,3	0,4
Vyšehoří	197	45,2	4,5	50,3	0,0
Zábřeh	14 561	45,7	5,3	48,6	0,4
Zborov	211	45,5	8,1	46,4	0,0
Zvole	781	42,8	4,9	52,1	0,2

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

¹⁰⁴ ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Tab. 10: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo obcí SO ORP Zábřeh dle odvětví (SLDB 2001)

obec	EAO ¹⁰⁵		zaměstnaní		z toho (%)		
	abs. ¹⁰⁶	%	abs.	%	primér	sekundér	terciér
Bohuslavice	227	48,3	203	89,43	17,2	58,6	23,0
Brníčko	282	45,9	247	87,59	7,8	49,7	38,7
Drozdov	174	51,2	151	86,78	10,9	47,7	36,1
Dubicko	542	50,8	502	92,62	14,6	50,6	30,1
Horní Studénky	185	53,5	166	89,73	11,9	53,5	25,4
Hoštejn	206	45,8	179	86,89	6,8	43,7	44,3
Hrabová	263	47,2	242	92,02	13,7	54,8	28,1
Hynčína	84	40,2	71	84,52	25,0	35,7	19,2
Jedlí	349	49,1	319	91,40	18,3	46,4	25,5
Jestřebí	255	46,2	221	86,67	9,0	60,0	27,5
Kamenná	292	50,6	254	86,99	5,1	70,6	15,7
Kolšov	385	51,9	352	91,43	3,4	48,6	37,3
Kosov	132	46,6	111	84,09	11,4	43,9	41,7
Lesnice	300	51,5	264	88,00	6,7	54,0	29,3
Leština	605	48,2	543	89,75	8,3	55,9	31,5
Lukavice	485	51,8	444	91,55	10,3	63,1	21,3
Nemile	272	47,1	248	91,18	4,4	52,1	39,5
Postřelmov	1 615	49,9	1 440	89,16	3,5	52,3	36,7
Postřelmůvek	164	48,1	155	94,51	6,1	56,1	34,6
Rájec	206	43,8	198	96,12	7,8	57,8	29,1
Rohle	291	43,8	242	83,16	19,2	40,9	30,2
Rovensko	353	48,2	312	88,39	9,1	49,8	34,5
Svébohov	213	48,5	194	91,08	8,9	46,9	33,6
Štítý	1 000	49,3	918	91,80	9,1	51,1	33,0
Vyšehoří	98	49,7	89	90,82	11,2	46,9	48,0
Zábřeh	7 422	51	6 652	89,63	2,8	43,9	45,3
Zborov	113	53,6	96	84,96	10,6	53,1	34,5
Zvole	372	47,6	334	89,78	8,3	54,6	32,5

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

¹⁰⁵ ekonomicky aktivní obyvatelstvo

¹⁰⁶ absolutní počet

Tab. 11: Pohyb obyvatelstva obcí SO ORP Zábřeh za prací (SLDB 2001)

obec	zaměstnaní v obci žijící	z obce vyjíždějící	do obce dojíždějící	saldo dojížděky	hlavní směr dojížděky (počet dojíždějících z obce)
Bohuslavice	203	172	20	-31	Mohelnice (51)
Brničko	247	205	33	-42	Šumperk (68)
Drozdov	151	128	11	-23	Zábřeh (74)
Dubicko	502	311	198	-191	Mohelnice (90)
Horní Studénky	166	136	14	-30	Štítý (44)
Hoštejn	179	124	47	-55	Zábřeh (62)
Hrabová	242	180	215	-62	Mohelnice (45)
Hynčina	71	51	4	-20	Zábřeh (16)
Jedlí	319	207	73	-112	Zábřeh (75)
Jestřebí	221	172	27	-49	Zábřeh (104)
Kamenná	254	88	103	-166	Klopina (13)
Kolšov	352	303	17	-49	Šumperk (100)
Kosov	111	90	5	-21	Zábřeh (51)
Lesnice	264	214	7	-50	Zábřeh (91)
Leština	543	433	77	-110	Zábřeh (198)
Lukavice	444	251	343	-193	Mohelnice (92)
Nemile	248	199	48	-49	Zábřeh (145)
Postřelmov	1 440	804	576	-636	Zábřeh (291)
Postřelmůvek	155	137	13	-18	Zábřeh (60)
Rájec	198	170	30	-28	Zábřeh (82)
Rohle	242	173	23	-69	Kamenná (43)
Rovensko	312	241	29	-71	Zábřeh (132)
Svébohov	194	157	58	-37	Zábřeh (87)
Štítý	918	311	365	-607	Zábřeh (42)
Vyšehoří	89	77	7	-12	Zábřeh (29)
Zábřeh	6 652	2 202	3 001	-4 450	Šumperk (565)
Zborov	96	86	1	-10	Štítý (29)
Zvole	334	266	33	-68	Zábřeh (75)

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 332 s.

Český statistický úřad: Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. 19. 11. 2007 [cit. 2009-04-24]. Dostupný z WWW:

<http://dw.czso.cz/iPublMan/publikace_detail_fs.jsp?publikaceid=4208&pubvystid=3593&lstqr yid=1>. Vlastní výpočty.

Tab. 12: Klasifikace obcí SO ORP Zábřeh dle pracovní funkce k roku 2001

obec	zaměstnaní v obci žijící	OPM ¹⁰⁷	index pracovní funkce	kategorie obce
Bohuslavice	203	51	0,25	výrazně obytná
Brníčko	247	75	0,30	obytná
Drozdov	151	34	0,23	výrazně obytná
Dubicko	502	389	0,77	pracovně obytná
Horní Studénky	166	44	0,27	obytná
Hoštejn	179	102	0,57	obytně pracovní
Hrabová	242	277	1,14	pracovní
Hynčina	71	24	0,34	obytná
Jedlí	319	185	0,58	obytně pracovní
Jestřebí	221	76	0,34	obytná
Kamenná	254	269	1,06	pracovní
Kolšov	352	66	0,19	výrazně obytná
Kosov	111	26	0,23	výrazně obytná
Lesnice	264	57	0,22	výrazně obytná
Leština	543	187	0,34	obytná
Lukavice	444	536	1,21	pracovní
Nemile	248	97	0,39	obytná
Postřelmov	1 440	1 212	0,84	pracovně obytná
Postřelmůvek	155	31	0,20	výrazně obytná
Rájec	198	58	0,29	obytná
Rohle	242	92	0,38	obytná
Rovensko	312	100	0,32	obytná
Svébohov	194	95	0,49	obytná
Štítý	918	972	1,06	pracovní
Vyšehoří	89	19	0,21	výrazně obytná
Zábřeh	6 652	7 451	1,12	pracovní
Zborov	96	11	0,11	výrazně obytná
Zvole	334	101	0,30	obytná

Pramen: Kolektiv autorů Českého statistického úřadu: Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Šumperk. 2003. 329 s. Vlastní výpočty.

¹⁰⁷ obsazená pracovní místa

Tab. 13: Nezaměstnanost v obcích SO ORP Zábřeh v březnu 2009

obec	EAO ¹⁰⁸	uchazeči o zaměstnání ¹⁰⁹	míra nezaměstnanosti (%)	volná pracovní místa
Bohuslavice	227	32	14,1	0
Brníčko	282	36	12,8	6
Drozdov	174	22	12,6	5
Dubicko	542	70	12,9	4
Horní Studénky	185	18	9,7	2
Hoštejn	206	37	18,0	4
Hrabová	263	35	13,3	5
Hynčina	84	26	31,0	4
Jedlí	349	14	4,0	6
Jestřebí	255	36	14,1	5
Kamenná	292	37	12,7	0
Kolšov	385	41	10,6	3
Kosov	132	21	15,9	5
Lesnice	300	31	10,3	11
Leština	605	65	10,7	11
Lukavice	485	66	13,6	2
Nemile	272	24	8,8	3
Postřelmov	1 615	180	11,1	9
Postřelmůvek	164	20	12,2	2
Rájec	206	25	12,1	5
Rohle	291	63	21,6	3
Rovensko	353	41	11,6	6
Svébohov	213	22	10,3	2
Štítý	1 000	107	10,7	6
Vyšehoří	98	5	5,1	1
Zábřeh	7 422	803	10,8	47
Zborov	113	14	12,4	3
Zvole	372	45	12,1	6

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 2009-04-25]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.

¹⁰⁸ ekonomicky aktivní obyvatelstvo k roku 2001

¹⁰⁹ dosažitelní uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání

Tab. 14: Vývoj nezaměstnanosti v SO ORP Zábřeh v letech 2001–2008

obec	Míra nezaměstnanosti (%)							
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bohuslavice	12,5	12,5	13,4	12,5	15,0	12,3	8,8	6,6
Brničko	15,8	14,4	14,7	15,5	14,5	11,7	10,6	11,3
Drozdov	16,0	13,8	12,7	12,7	8,6	9,8	10,3	9,2
Dubicko	10,5	11,1	8,3	9,9	9,0	6,8	4,6	7,9
Horní Studénky	9,8	8,2	9,8	9,8	7,0	4,9	2,2	3,2
Hoštejn	15,7	14,2	10,3	11,8	10,2	9,2	7,8	6,3
Hrabová	10,5	10,5	10,5	12,0	13,3	5,7	4,9	5,3
Hynčina	25,3	32,9	27,8	25,3	25,0	25,0	17,9	23,8
Jedlí	8,1	7,2	9,0	8,7	6,3	4,6	3,2	2,9
Jestřebí	16,7	19,6	21,2	22,0	22,4	21,2	12,9	10,6
Kamenná	21,2	21,8	20,8	22,5	22,6	14,0	12,7	8,6
Kolšov	12,2	10,6	12,7	12,2	14,3	11,9	8,3	7,5
Kosov	15,3	16,8	17,6	19,8	20,5	15,9	14,4	15,2
Lesnice	12,8	14,8	11,8	11,8	12,7	11,7	7,3	6,0
Leština	11,4	12,0	10,2	11,9	13,1	9,1	8,3	8,6
Lukavice	11,7	13,2	14,4	13,0	14,0	10,1	6,4	5,4
Nemile	10,6	10,6	13,8	12,2	12,5	8,1	4,0	6,6
Postřelmov	11,0	11,9	12,5	13,7	12,9	11,1	7,4	7,4
Postřelmůvek	9,2	7,2	5,9	10,5	9,8	8,5	11,0	7,9
Rájec	7,1	6,6	7,6	7,6	16,0	15,0	6,3	8,7
Rohle	21,3	27,0	27,0	28,1	21,3	17,2	12,4	13,4
Rovensko	12,6	9,4	12,9	12,3	13,9	11,9	7,9	8,2
Svébohov	9,9	7,4	7,4	9,9	11,7	8,5	7,5	3,8
Štítý	8,8	9,9	9,7	11,6	10,9	10,9	8,0	7,8
Vyšehoří	6,1	9,2	14,3	11,2	19,4	9,2	8,2	2,0
Zábřeh	12,2	11,6	12,0	13,0	13,3	10,5	7,3	7,0
Zborov	11,2	12,1	12,9	13,8	16,8	11,5	8,8	10,6
Zvole	12,5	9,9	12,5	10,4	15,9	8,9	5,4	7,8

Pramen: Ministerstvo práce a sociálních věcí: *Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska* [online]. [cit. 2009-05-1]. Dostupný z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.

Tab. 15: Půdní bilance v SO ORP Zábřeh k 31. 12. 2007 a cena pozemků pro rok 2009

obec	Půdní bilance (ha)					cena zemědělských pozemků (Kč/ m ²)
	celková výměra	zemědělská půda		nezemědělská půda		
		abs.	z toho orná půda	abs.	z toho lesy	
Bohuslavice	397	346	257	51	10	9,30
Brničko	848	426	221	422	367	4,73
Drozdov	1 370	653	605	717	71	2,21
Dubicko	783	402	183	381	901	9,19
Horní Studénky	724	499	232	225	163	2,03
Hoštejn	183	90	8	93	52	2,10
Hrabová	811	333	253	478	401	6,15
Hynčina	2 544	610	226	1 934	1 827	2,11
Jedlí	993	695	288	298	215	2,45
Jestřebí	869	500	284	369	306	4,91
Kamenná	512	144	109	368	341	4,29
Kolšov	381	164	132	217	193	6,67
Kosov	547	300	121	247	209	2,61
Lesnice	733	295	211	438	329	5,78
Leština	525	444	290	81	6	3,52
Lukavice	1 122	718	503	404	291	10,93
Nemile	553	227	140	326	255	4,61
Postřelmov	955	789	704	166	8	7,06
Postřelmůvek	402	264	186	138	111	5,90
Rájec	491	315	255	176	107	7,40
Rohle	1 856	909	612	947	855	7,74
Rovensko	742	552	471	190	130	7,60
Svébohov	614	368	217	246	202	2,56
Štítý	2 992	1 677	1 065	1 315	1 033	2,46
Vyšehoří	347	192	82	155	126	4,31
Zábřeh	3 458	1 783	1 158	1 675	1 031	7,00
Zborov	316	213	116	103	75	2,02
Zvole	658	460	281	198	130	6,19

Pramen: Český statistický úřad - Olomouc : MOS - Městská a obecní statistika [online]. c2008

[cit. 2009-05-01]. Dostupný z WWW: <

http://www.czso.cz/lexikon/mos_vdb.nsf/okresy/CZ0715/>;

Farmy.cz [online]. c2005-2009 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW:

<http://www.farmy.cz/cena_pudy.php>